

KOČKA MUZEJNÍ

Časopis Regionálního muzea v Jílovém u Prahy

■ ročník III / číslo 2

■ KVĚTEN 2025

■ www.muzeumjilove.cz

ŠTOLA HALÍŘE

OSLAVY
105. VÝROČÍ
POSÁZAVSKÉ STEZKY

TAJUPLNÍ
HOSTÉ
JÍLOVSKÝCH ŠTOL

POČÁTKY
VODÁCTVÍ
NA SÁZAVĚ

DOBŘÝ DUCH
MUZEA SE NEDÁ
KOUPIŤ

V úterý 8. dubna se naše muzeum stalo místem setkání Středočeské krajské sekce Asociace muzeí a galerií (AMG). Jedním z hlavních témat byla volba nového předsedy sekce – tím se stal Mgr. David Hroch z Městského muzea Sedlčany. Dále jsme diskutovali o muzejní legislativě, probrali návrh nového muzejního zákona, změny v zákoníku práce a sdíleli zkušenosti z hospodaření, vedení týmů či tvorby expozic. Na závěr si kolegyňe a kolegové prohlédli naši expozici Zlata, kde čerpali inspiraci pro vlastní muzejní projekty.

Naši štolu Halíře navštívili studenti Vysoké školy báňské a bylo to příjemné setkání. Studenty velmi zajímaly způsoby historického dobývání zlata. Rovněž je zaujalo rýžování, u kterého strávili mnoho času, a také se jim podařilo nalézt drobné granátky.

Svou návštěvou nás poctili členové České numismatické společnosti. Prohlédli si fascinující expozici Zlata a nechali se okouzlit nejen unikátními kousky, ale i bohatou historií jílovského zlatonosného revíru. Bylo nám potěšením hostit tak milou společnost. Děkujeme za návštěvu a těšíme se na další setkání!

Nová důlní mapa ve sbírkách muzea

V březnu jsme získali do sbírek jedinečnou mapu z roku 1740 znázorňující důlní díla sv. Anny a spodní štolu sv. Jana Jakuba. Autorem mapy o velikosti 99x55 cm je Johann Christian Fischer, geometr a královský šichtmistr. Vzácná památka na jílovské dolování však byla dlouho uložena v nevyhovujících podmínkách. Předali jsme ji proto do zkušených rukou konzervátorů a restaurátorů Středočeského muzea v Roztokách u Prahy. V blízké budoucnosti se chystáme restaurovanou mapu představit veřejnosti formou výstavy, a to spolu s dalšími důlními předměty ze sbírek muzea.

Imbolc

Vzpomínáte, jak jsme s Kelty v únoru vítali jaro? Příroda nám napovídá, že se nám to celkem povedlo!). Při oslavě prastarého svátku Imbolc, ze kterého vzešly známé křesťanské Hromnice, jsme si připomněli dávné tradice, keltskou kulturu i zapomenutá řemesla. A to byla teprve první akce z letošního plánovaného cyklu oslav Zlatí Keltové v kole roku!

Cena pro Kočku

Fifinka se umístila s časopisem Kočka muzejní v soutěži Turist Propag. Výsledky byly vyhlášeny ve veletržním areálu v Lysé nad Labem. Cenu jsme jí převzali a v pořádku předali v jejím pelíšku v muzeu. Gratulujeme Fifi!

Velikonoční předvádění

... bylo v našem muzeu kouzelné! Moc děkujeme všem úžasným řemeslníkům, kteří nám ukázali své umění, a všem šikovným tvůrcům, kteří představili a prodávali své nádherné výrobky. Bylo to neuvěřitelné sledovat tolik talentu na jednom místě. A samozřejmě obrovské díky patří i Vám, našim milým návštěvníkům. Přišlo Vás 1 300! Děkujeme, že jste s námi strávili tento krásný den, a doufáme, že se Vám u nás líbilo. Těšíme se na Vás zase při další příležitosti!

Přednášky z expozice Tramping stále žije

V letošním roce se uskutečnily přednášky v Týnci nad Sázavou, v Hradištku, v kulturním centru v Jílovém u Prahy a v samotné expozici Tramping stále žije! i pro studenty prestižní americké univerzity Dartmouth College z New Hampshire. Přednášky poutavou formou přibližují historii i současnost trampingu a osad v regionu Posázaví a kolem Svatojánských proudů a vzájemně se doplňují se samotnou expozicí.

V případě zájmu o přednášku se na nás obraťte, rádi Vám vyjdeme vstříc.

Posvátné hory našich dějin

Pod tímto přitažlivým názvem se ve zcela zaplněném sále konírný uskutečnila přednáška Václava Cílka. A protože lístky byly vyprodány již dlouho dopředu, na spoustu zájemců se bohužel nedostalo. Její videozáznam proto najdete uložený na YouTube, a to zde:

INFORMAČNÍ CENTRUM

+420 241 950 791 ✉ pokladna@muzeumjilove.cz

- předprodej vstupenek na představení a akce pořádané Regionálním muzeem
- informace o pamětihodnostech, přírodních zajímavostech, turistických cílech regionu a jízdách řádech
- informace o ubytování a stravování
- kulturní a sportovní přehledy
- turistické propagační materiály, razítka do turistických zápisníků
- nabídka pohlednic, map, místních i regionálních průvodců a publikací
- dárkové a upomínkové předměty z Jílového

Muzeum a informační centrum je otevřeno denně, mimo pondělí (pokud není svátkem)
ZÁŘÍ – KVĚTEN: 9 – 12, 13 – 16 hodin ČERVEN – SRPEN: 9 – 17 hodin

OBSAH

MUZEJNÍ STRÍPKY	2
SLOVO ŘEDITELKY	3
OSLAVY 105 LET POSÁZAVSKÉ STEZKY	4
DOBŘÍ DUCH MUZEA SE NEDÁ KOUPI	6
PAT A MAT... A JE TO!	9
ŠTOLA SV. ANTONÍNA PADUÁNSKÉHO	10
TAJUPLNÍ HOSTÉ JÍLOVSKÝCH ŠTOL	12
ŠTOLY POTŘEBUJÍ PÉČI	14
PŘÍBĚHY ZE ŠTOL	14
MUZEUM PRO KOČKU	15
MUZEUM T.G.M. RAKOVNÍK	16
REGIONÁLNÍ MUZEUM V JÍLOVÉM PROPOJUJE HISTORII S NEJNOVĚJŠÍMI TECHNOLOGIEMI	18
KDO SE NECHAL OKLAMAT?	20
MEDAILONKY: DANA A KUBA	21
KAŇON SÁZAVY POD MEDNÍKEM	22
115 LET OD POČÁTKU VODÁCTVÍ NA SÁZAVĚ	23
DIVOKÁ ŠÁRKA VS. POSÁZAVÍ	24
REKONSTRUKCE ZAČALA!	26
BORNEO KRÁSNÉ A DRSNÉ	26
TRAMPSKÝ KRESLENÝ HUMOR	27
STŘEDOČESKÉ KULTURNÍ LÉTO	28

ADRESA REDAKCE A VYDAVATELE:

REGIONÁLNÍ MUZEUM
V JÍLOVÉM U PRAHY

Masarykovo náměstí 16

254 01 Jílové u Prahy

☎ +420 241 950 791

✉ info@muzeumjilove.cz

www.muzeumjilove.cz

Kontakt do redakce:

✉ kocka@muzeumjilove.cz

Regionální muzeum
v Jílovém u PrahyPříspěvková organizace
Středočeského kraje

Středočeský kraj

se zapojit do Středočeského kulturního léta. I když letos nebude přístupné nádvoří, o zážitky nepříjeme. Já osobně se těším na crazy komedii *Butch Cassidy a Sundance Kid* tentokrát z *Bohnic* v podání Václava Kopty. Myslím, že se budeme smát ještě cestou domů. Sledujte proto náš program, ať Vám nic neunikne.

Na závěr bych se s Vámi chtěla podělit o malý osobní postřeh. Nedávno jsem se vrátila z Portugalska – země, která kvete, voní a dýchá klidem. Ekonomicky jsme možná napřed, ale v atmosféře, pohodě a srdečnosti mají Portugalci náskok. A tak navrhuji: přidejme si k létu trochu jejich „mañana“, dejme si čas na věci, které mají smysl, a nekomplikujme si život víc, než je nutné.

Létu a pohodě zdar!

Šárka Juřinová

KOČKA MUZEJNÍ V MOBILU A POČÍTAČI

V případě zájmu o zaslání e-verze časopisu napište na redakční mail kocka@muzeumjilove.cz a ve zprávě stačí uvést pouze název časopisu a Vaše jméno (další údaje nejsou potřeba). A hned po vydání každého nového čísla Vám bude zdarma poslán e-výtisk Kočky muzejní.

Předchozí číslo se rozeslalo na 3 564 mailových adres a další těžko odhadnutelný počet Koček přeposlali dál mnozí z Vás, za což moc děkujeme!

KOČKA MUZEJNÍ Č. 2/2025

Vedoucí redakce: PhDr. Šárka Juřinová (ŠJ)

Šéfredaktor: Michael Antony (MAT)

Grafická úprava: Kateřina Tomášková

Korektura textů: Bc. Hana Smolová

Spolupracovali: Akad. arch. Michal Dostál, Mgr. Dana Hanka Chmelíková, Marcela Budská, RNDr. Jaroslav Zelenka, Georg Pinkava, Olga Růžicková, Mgr. Veronika Stachurová Kucrová, Ph.D., Galina Breburdová, Irena Ričlová Lachoutová, Ing. Vojtěch Ptáček, Ph.D., Stanislava Lálová, Mgr. Daniel Bezděk, René Volfík, Zdeněk Jirásek

Foto na titulní straně: Martin Frouz

Povoleno Ministerstvem kultury ČR, MK ČR E 24544

NEPRODEJNÉ!

Uzávěrka dalšího čísla je 10. srpna 2025

DISTRIBUCE TIŠTĚNÝCH VÝTIISKŮ

Tištěný časopis je k dispozici zdarma v Informačním centru, nacházejícím se v prostorách Regionálního muzea, a v sezoně od dubna do října i v pokladnách štol sv. Antonína Paduánského a Halíře.

STARŠÍ ČÍSLA KE STAŽENÍ

Všechny dosud vyšlé Kočky muzejní si můžete stáhnout na našich nových webových stránkách, a to zde:

Posázavská stezka a Posázavský pacifik slaví výročí

Krátká historie Posázavské stezky

Česká republika se pyšní mnoha přírodními, kulturními ba i technickými skvosty, které působí jako turistický magnet, a u mnohých se můžeme pochlubit tím, že byly zapsány na seznam světového dědictví UNESCO. Mnoho takových míst se nachází také na území Středočeského kraje, od Prahy coby kamenem dohodil. Některá dnes vyhledávaná místa vznikla i za pomoci tehdy moderní technické stavby, například železnice. Jedním z takových míst, kde došlo k citlivému pro-

a nejnáročnější úsek místní dráhy z Čerčan do Modřan s odbočkou Měchenice-Dobříš mezi Vraným nad Vltavou a Požáry, dnes Prosečnicí (1. 5. 1900). Tehdy se otevřely partie kaňonu Sázavy alespoň pro cestující, kteří se mohli na ten překrásný kraj dívat alespoň z okének jedoucího vlaku. Podruhé, když byla otevřena Riegrova stezka v údolí Jizery v Semilech vybudovaná místním odborem Klubu českých turistů (20. 10. 1909). To KČT zase dokázal, že když se chce, tak to jde. V Sázavě však uplynulo ještě hodně vody, než se Klub českých turistů začal výstavbou Posázavské stezky vážně zabývat. Bylo to až v roce 1913,

pojení nádherných přírodních partií a kdysi moderní stavby, je Posázaví a především úsek Sázavy mezi Pikovicemi a Žampachem, který pod dojmem jeho krás nazval tramp a spisovatel Bob Hurikán Zlatým kaňonem.

Od přelomu 19. a 20. století docházely na Klub českých turistů žádosti široké veřejnosti o zpřístupnění nádherného, ale o to víc odlehleho a nepřístupného kraje na nejdolejší Sázavě mezi Pikovicemi a Kamenným Přívozem. Klub českých turistů měl však obavy nejen z náročnosti stavby ve složitém terénu, ale i z velkých finančních nákladů, a tak jednání o vybudování stezky podél Sázavy stále odkládal. Počet došlých žádostí však neustával, a dokonce ve dvou vlnách skokově stoupl. Poprvé, když byl zprovozněn poslední

kdy byl zvolen nový Ústřední výbor KČT. V roce 1914 předložil Dr. Skála, referent označování cest KČT, realistický návrh na zahájení přípravných prací, ale po jeho schválení vypukla Velká válka, která přípravu výstavby Posázavské stezky prakticky zastavila.

K obratu došlo až v roce 1916, kdy člen ÚV KČT Josef Kliment jednal s majiteli pozemků o zřízení turistických cest v Posázaví. Součástí byla také dříve plánovaná cesta podél Sázavy, a tak si pan řídící Kliment vzal výstavbu stezky jako svůj úkol. Vykonal cestu podél Sázavy, podrobně zmapoval krajinu, naplánoval vedení stezky a zpracoval plán pro její výstavbu. Počátkem roku 1917 byla konečně stavba zahájena a do května byl vybudován 1 km stezky. Práce se však z důvodu probíhající Velké války nedařily, nakonec byly zastaveny a stavba byla opuštěna. Tou dobou byly vybudovány zhruba 2 km stezky.

Výstavba stezky se opět rozběhla v roce 1919 po skončení války, když se začali muži vracet z fronty a také se zlepšily finanční a materiálové podmínky. Na jaře 1920 byla vybudována Posázavská stezka mezi Pikovicemi a Krhanicemi v délce 15 km. Dne 20. června 1920 se konalo na jejím počátku v Pi-

kovicích slavnostní otevření za přítomnosti majitelů pozemků nebo správců panství, zástupců okolních obcí, Československých státních drah, Pražské paroplavební společnosti, Ústředního výboru KČST (původně KČT) i široké veřejnosti. Posázavská stezka začala oficiálně sloužit turistům a výletníkům a stavební ruch v této části utichnul.

Netrvalo však dlouho a zjistilo se, že úzká stezka kapacitně nestačí. Klub československých turistů (KČST) rozhodnul o tom, že se Posázavská stezka rozšíří a upraví do parkové podoby. V roce 1921 se stavební ruch na stezku vrátil a za plného provozu docházelo k úpravě do dnešní podoby. Úprava byla dokončena v roce 1924 a přitom byla zkrácena na 6,8 km k Brabcovu přívozu na Žampachu.

Od počátku se jedná o velmi významnou stezku, vytvářející společně s tratí Posázavské dráhy, od přelomu 50. a 60. let nazývané trampsky Posázavský pacifik (v letošním roce slaví 125 let svého trvání), neopakovatelný ráz krajiny, a tedy i turistický cíl, kam se návštěvníci opakovaně a rádi vrací.

Zdeněk Jirásek

*Fotografie pochází z archivu
Regionálního muzea v Jílovém u Prahy
a další najdete na straně 22.*

KČT STŘEDOČESKÁ OBLAST společně s partnery si Vás proto dovoluji pozvat na akci zážitkové turistiky u příležitosti 105 let Posázavské stezky a 125 let Posázavského pacifiku.

Oslavy se uskuteční v Pikovicích v sobotu 21. června 2025 od 10:30.

Z nádraží Praha-Vršovice bude vypraven parní vlak a dopravu mezi Jílovým u Prahy a Pikovicemi zjednoduší kyvadlová doprava historickým autobusem.

Kromě turistických pochodů na Vás čekají aktivity pro děti a rodiče, tombola a možnost návštěvy pivovaru Pikovar. K poslechu i tanci zahraje od 12:30 do 16:30 staropražská skupina Třehusk, trampské a country písničky skupina Eldorado.

Slavnostní pojmenování dosud bezejmenné vyhlídky na vyhlídku Vildy Jakše bude v odpoledních hodinách.

Sezonní občerstvení Pikovický přístav zajišťuje rychlé občerstvení, pivo, limo, zmrzlinu i další pamlsky, možnost opékání špekáčků. Účastníci mohou také využít pohostinství tradiční výletní restaurace U Dolejších.

Další aktuální podrobnosti k programu naleznete na www.posazavskastezka.cz

Pěší turistické trasy v délce 10, 16, 20 a 25 km

(okružní trasy se startem i cílem v Pikovicích v místě konání oslav)

Start trasy na 25 km od 8:00 hod., ostatní trasy od 9:00 hod. Konec startů 10:30 hod. Cíl bude otevřen od 12:30 do 16:30 hod.

Všechny trasy vedou po Posázavské stezce a postupně se větví.

Pro účastníky pochodů je připraven diplom, razítko akce, originální turistický suvenýr, turistická mapa 1:25 000 vydaná k výročí, razítko Středočeská desítka, IVV, Dvoustovka. Pro účastníky dílčích soutěží jsou připraveny malé odměny.

Vyhledka Vildy Jakše

Dosud bezejmenná vyhlídka doplní svým jménem tradiční vyhlídky Raisovu a Klimentovu. Na návrh Zdeňka Jiráska, předsedy KČT STŘEDOČESKÁ OBLAST, bude pojmenovaná po boxerovi, trampovi a válečném hrdinovi Vildovi Jakšovi, který měl kousek pod ní svoji chatu Kansas.

Narodil se 25. dubna 1910 v Bratčicích u Brna. V době dospívání odešel do Prahy ke svému strýci a mezi pražskými trampy se seznamuje s boxem. Nejprve na osadě a později v klubu Český lev. Zprvu boxuje jako amatér, nakonec se profesionalizuje.

Stal se prvním československým boxerem, který bojoval o titul mistra světa, a to v Paříži proti Marcelu Thilovi. Bohužel neúspěšně, ale tehdejší český i francouzský tisk hodnotil jeho výkon velmi vysoko. Po okupaci Československa opouští Vilda Jakš republiku a složitou cestou přes Itálii se dostává do Francie a po její porážce pokračuje dál do Anglie. Stává se palubním střelcem u československé 311. bombardovací perute a účastní se tzv. Honů na ponorky. Bohužel 21. srpna 1943 při operačním letu nad Biskajským zálivem objevila Jakšův Liberátor letka německých stíhačů a sestřelila ho do hlubin moře. Těla posádky nebyla nikdy nalezena. Sestřelen je i jeden z německých útočníků, Vilda Jakš nedal svůj život zadarmo. Stal se držitelem medaile Za chrabrost a Československého válečného kříže. V roce 1991 byl in memoriam povýšen do hodnosti podplukovníka a v roce 2016 uveden do boxerské síně slávy. Režiséra Jaroslava Soukupa inspiroval k natočení celovečerního filmu Pěsti ve tmě, jehož hlavní hrdina se jmenoval Vilda Jakub, kterého hrál Marek Vašut.

Ve vojenské pozůstalosti Vildy Jakše se našel i dopis s touto větou:

„Až se jednou dostanu domů, nechci vidět víc vody pohromadě, než teče v Sázavě pod Medníkem, kde jsem mřval chajdu...“

V rámci oslav Posázavské stezky vyhlídku slavnostně otevře zástupce jakšovi rodné obce Bratčice u Brna a publicista Michael Antony.

Boxer s křídly

Od 6. září bude v Regionálním muzeu v Jílovém u Prahy výstava věnovaná Vildovi Jakšovi, a to do 5. října, na kterou Vás tímto zveme.

STOLETÍ POSÁZAVSKÉ STEZKY

Půvabná a romantická Posázavská stezka se konečně dočkala knižního zpracování. Najdete v ní 400 současných i historických fotografií (mnohé z nich jsou publikovány poprvé) z archivu a sbírek Regionálního muzea v Jílovém u Prahy, Národního muzea, spolku Mezi řekami, Blanky Reichardtové, Vojtěcha Pavelčíka, Jožky Novotného, Michala Kupsy, Zdeňka Proška a Tomáše Johánka.

Kniha je rozdělena na jedenáct tematických kapitol od autorů Václava Šmeráka, Šárky Jurínové, Michaela Antonyho, Zdenka Jiráska, Tomáše Zouzala, Martina Maršálka a Jakuba Harsy.

A společně s dalšími publikacemi tematicky zaměřenými na posázavský region bude v Pikovicích v prodeji i náš muzejní stánek.

Volně přístupnou panelovou výstavu k výročí Posázavské stezky najdete od **21. června do 31. srpna na náměstí v parku před Regionálním muzeem v Jílovém u Prahy.**

Dozvíte se v ní důležité údaje z historie stezky, najdete zde ukázky z dobového tisku a archivní fotografie Posázavské stezky z doby jejího vzniku a prvních let existence.

Dobrý duch muzea se nedá koupit

Rozhovor s ředitelkou muzea Šárkou Juřinovou

věkou archeologii a díky práci jsem měla možnost být na hradech jako Nížbor, Vimperk, Karlštejn nebo Křivoklát, ale i na zříceninách, v kláštrech a dalších památkách. Potkala jsem spoustu zajímavých lidí a zažila řadu silných momentů při objevech, jaké člověk zažije třeba jednou za život. Archeologie je pro mě dodnes fascinující obor a pořád mě baví a zajímá. Jenže časem práce a výzkumů ubývalo a já se začala rozhlížet po jiné možnosti. Právě v té době probíhalo výběrové řízení na ředitelku Regionálního muzea v Jílovém u Prahy. Věděla jsem, že chci zůstat v kultuře, tak jsem si řekla, že to zkusím. A jsem moc ráda, že mě tehdy vybrali, protože od té doby mám druhou profesní lásku.

Čím jsi chtěla být, když jsi byla malá? A splnil se ti ten dětský sen?

Můj dětský sen se mi vlastně splnil i nesplnil. Od malička jsem

si přála pracovat jako prodavačka v hračkářství. Byla jsem o tom tak přesvědčená, že jsem si to doma opravdu prosadila – a vyučila se prodavačkou v oboru drobné zboží, což zahrnovalo hračky, papírnictví i košíkářské zboží. Jenže osud si se mnou zahrál a nasměroval mě na úplně jinou cestu. Po vyučení jsem se nečekaně dostala k ar-

Jednou za čas je potřeba si odskočit z muzea zlata ke zlatonosné řece Sázavě a vyřezávat nějakou tu zlatinku nebo zlatou ciblu.

cheologii, kde jsem si napřed dodělala maturitu, a nakonec vystudovala nejen archeologii, ale i dějiny křesťanského umění. Kdyby mi tehdy někdo řekl, že se od hraček přes vykopávky dostanu až k řízení muzea zlata, asi bych se smála nahlas. Ale někdy jsou cesty osudu nevyzpytatelné, a právě proto tak krásné.

Co máš na práci ředitelky nejradši? Co tě na ní nejvíc těší?

Nejvíce si cením toho, jak pestrá a různorodá tahle práce je. Každý den je jiný, přináší nové výzvy, nápady a zážitky. Díky muzeu se občas dostanu na výjimečná místa, kam by se člověk běžně nepodíval. Při domlouvání výstav nebo spolupráce se mi otevřely dveře třeba do loděnice Českého Yacht Clubu, rockového klubu Ungelt, na nejstarší trampskou osadu Ztracenka, do České mincovny, do kaple sv. Kříže na Karlštejně, do Strahovské knihovny nebo třeba do vojenské nemocnice. Moc mě těší i to, že můžu pracovat s bezvadným kolektivem. S kolegy společně plánujeme akce, výstavy, programy... a já mám radost, že je můžu za jejich práci podporovat, oceňovat a hýčkat. Největší odměnou je pro mě ale stejně vždycky reakce návštěvníků. Když od nás z muzea odcházejí spokojení, dojatí nebo nadšení, vím, že to všechno má smysl.

Jaký je tvůj nejoblíbenější exponát v muzeu – a proč právě ten?

Nemohu říct, že bych měla jeden konkrétní exponát, který by byl mým nejoblíbenějším. Ale mám moc ráda budovu Mince. Vlastně se dá říct, že je sama o sobě také exponátem. Pochází ze 14. století, kdy zde sídlil královský horní úřad a řídila se odsud veškerá těžba zlata v okolí. V té budově se cítím opravdu dobře a vždycky s potěšením hledím na její krásu zvenčí. Není divu, že si návštěvníci často myslí, že vstupují do zámku.

Jaká byla tvoje první cesta do muzea v Jílovém? Vzpomeň si na svůj tehdejší pocit?

To už je vlastně tak dávno, že si přesný okamžik ani nevybavím. Ale pocit si pamatuju moc dobře – byl stísněný. Přepadaly mě pochybnosti, jestli tu práci vůbec zvládnu. Přece jenom vedení muzea – navíc jako příspěvkové organizace – je obrovská zodpovědnost, a pro mě to tehdy byla úplná novinka. Ale postupně jsem se dala do boje, učila se krok za krokem a posouvala se vpřed. V muzeu jsem už devět let – někdy mi to připadá jako věčnost, jindy jako bych začínala teprve včera. Práce ředitelky je pestrá, proměnlivá a pořád přináší nové výzvy. Pořád čekám na ten moment, kdy si řeknu: „Tak, teď už mám všechno v pořádku a pod kontrolou.“ Ale zatím nepřišel – a možná ani nepříjde. Snažím se dělat svou práci co nejlépe a mám velké štěstí na kolegy, kteří mě v tom podporují. Bez nich by to rozhodně nešlo.

A jak ses vlastně dostala k práci v muzeu? Jaká je tvoje profese a co jsi dělala předtím?

Mojí profesí je archeologie. Dlouhých 21 let jsem pracovala u společnosti Archaia, kde jsem se podílela na mnoha výzkumech po celé republice. Začalo to úplně nenápadně. V devatenácti letech jsem nastoupila na brigádu na archeologický výzkum ve Velkých Přílepech, kde jsme zkoumali pravěké sídliště. A tam to přišlo – úplně mě to poblítilo. Archeologii jsem propadla a věděla jsem, že tohle chci dělat. Vystudovala jsem pravěkou a středo-

S Laco Deczím na jednom z jeho nezapomenutelných koncertů odehraných na nádvoří muzea.

A nejraději mám samozřejmě svou kancelář. Je sice malá, ale útulná, a chodím do ní ráda. A pak je tu naše kuchyňka. Prozradím Vám, že to není jen tak obyčejná kuchyňka. Je totiž kouzelná. Ráno se tam často objevují poklady. Někdy dort, jindy bábovka, ovocné koláče, chlebičky, zelenina nebo ovoce ze zahrádky. Máme tu takový zvyk, že když má někdo narozeniny, přinese pro ostatní něco dobrého.

Jílové je krásné město s dlouhou historií. Co máš na Jílovém nejraději ty osobně?

Na Jílovém mám nejradši jeho obyvatele. Říkám jim zlatí lidé z Jílového. Je tu skvělá komunita, která miluje kulturu a s velkým nadšením ji podporuje. Upřímně musím říct, že jejich vztah k muzeu mi ostatní ředitelé někdy závidí. Místní lidé si uvědomují, jak výjimečná je historie Jílového, jsou hrdí na svou zlatonosnou minulost a rádi se k ní hlásí. Ale není to jen historie, co dělá Jílové tak výjimečným. Stačí ujít tři sta metrů od muzea směrem na Boží skálu a člověk se ocitne na louce, kde se pasou koně a odkud se otevírají nádherné výhledy na celé královské město. Jílové má malebnou polohu, krásné okolí a nezaměnitelnou atmosféru. Myslím, že mu není rovno. A já jsem tomuhle místu zcela propadla.

který není zatížen finanční vazbou, protože zřizovatelem muzea je Středočeský kraj. To nám umožňuje zaměřit se na společné cíle a podporovat se navzájem tam, kde je to potřeba. S městem připravujeme řadu kulturních akcí – koncerty, Masopust, velikonoční a vánoční trhy nebo třeba programy v rámci Středočeského kulturního léta. Když je potřeba něco řešit, stačí zavolat starostovi Pavlu Peškovi a vždycky se domluvíme. A stejně tak se radnice může kdykoli obrátit na muzeum. Vážím si i spolupráce s místními hasiči, ať už jsou to profesionálové nebo dobrovolníci. Je to opravdu skvělá parta. Pomáhají nám se stěhováním těžkých věcí, s požární ochranou, a také zajišťují bezpečnost během větších kulturních akcí. Jsou spolehliví, ochotní a vždy připraveni pomoci. Jsem ráda, že máme kolem sebe tolik lidí, se kterými si můžeme vzájemně vyhovět a spolupracovat.

Máš kolem sebe tým lidí, se kterými děláš spoustu krásných věcí. Co bys o nich ráda řekla?

Moji kolegové jsou moje muzejní rodina. Díky tomu, že jsme menší kolektiv, se nám daří udržovat přátelské vztahy, které jsou pro mě v práci naprostou prioritou. Snažím se, aby u nás panovala příjemná atmosféra, kde se lidé cítí dobře a mohou se svobodně rozvíjet. Nemám ráda zbytečné zákazy a příkazy. Raději každému poskytnu prostor, ve kterém si může organizovat svoji práci podle vlastních preferencí a tempa. Myslím, že nám to takto funguje velmi dobře, a jsem za to opravdu vděčná. V muzeu se drží takový dobrý duch a ten vnímají i návštěvníci. Často od nich slyším věty jako: „U vás je tak příjemná atmosféra“ nebo „Tady bych chtěl pracovat.“ A to je pro mě velké potvrzení, že jdeme správným směrem. Společně tvoříme místo, kam lidé rádi chodí, a to nejen za historií.

Jak bys popsala vztah mezi muzeem a městem? Vyjdu správně z domněnky, že se vám dobře spolupracuje se starostou i radnicí?

Spolupráce s městem je tady opravdu skvělá. Máme mezi sebou vstřícný a přátelský vztah,

Dobrá duše muzea, Petr Morávek, tady stále chybí.

Práce ředitelky muzea se neodehrává jen v kanceláři či na vernisážích.

Fifinka je váženou a velmi podstatnou členkou muzejního týmu. Co o ní prozradíš čtenářům a jak to vlastně je s jejím časopisem a chystanou knížkou?

Fifinka je naše opravdová muzejní kočka. V areálu muzea se drží už léta a působí tu jako doma. Klidně a ladně se pohybuje mezi kanceláři, depozitáři i expozicemi a svým tichým doprovodem často potěší nejen zaměstnance, ale i návštěvníky. Časopis Kočka muzejní nese její jméno, protože Fifinka má přehled o všem, co se v muzeu děje. Dostane se kamkoli a může tak „zprostředkovat“ čerstvé zprávy ze zákulisí. Postupně se stala nedílnou součástí muzejního života. Má vlastní instagramový účet a brzy se dočká také své první knížky. Půjde o sbírku muzejních pohádek, které zachycují její příběhy a malé zážitky z každodenního života v muzeu. Autorkou i ilustrátorkou knihy je oblíbená dětská spisovatelka Irena Ričlová Lachoutová, která se při tvorbě inspirovala právě naší skutečnou Fifinkou, kterou můžete potkat třeba na nádvoří nebo zablédnout, jak odpočívá v některé z expozic. Oblíbila si lůžko ve srubu v trampingu nebo kamna ve skriptoriu. Přijďte se na ni podívat a klidně ji podrbejte za ouškem. Bude ráda.

Muzeum v Jílovém se neustále vyvíjí. Na co se mohou návštěvníci těšit v nejbližší i vzdálenější době?

V 18. století, otevře kupecké i řemeslné krámky, představí postavu bohéma Petra Brandla nebo minoritický klášter. Z těch dlouhodobějších plánů Vám mohu prozradit, že bych na nádvoří muzea ráda vytvořila rýžovací centrum a uvnitř muzea stylový dětský koutek se zážitkovou stolou. A prozradím Vám také něco ze svých snů. Moc bych si přála, aby v muzeu jednou vznikla útulná muzejní kavárna. Už pro ni mám i název – Cafe Kelly. Věřím, že další nápady a plány budou přicházet postupně. Sama jsem zvědavá, co nás čeká.

Co bys vzkázala všem, kteří mají rádi muzeum, Jílové, nebo jenom hledají hezké místo k výletu?

Přijďte. Ať už k nám míříte za historií, přírodou nebo prostě jen pro klid a hezký den, jste vítáni. My Vás totiž máme rádi. Každého návštěvníka bereme jako hosta, kterého si chceme hýčkat. Naše muzeum, město Jílové i jeho okolí jsou jako stvořené pro výlety. Lokalita je dobře dostupná z Prahy a nabízí krásné spojení

Před námi je letní sezona, a i letos se zapojíme do Střeodočeského kulturního léta. I když kvůli rekonstrukci muzea nemáme k dispozici nádvoří, připravili jsme divadelní představení v náhradním prostoru v sále Sokolovny. Nenechte si ujít komedii s Václavem Koptou „Butch Cassidy a Sundance Kid – příběh z Bohnie“ nebo talk show se Zdeňkem Izerem. V parku za muzeem si společně užijeme koncert legendárního Yo Yo Bandu. Pro rodiny s dětmi připravujeme výstavu oblíbených večerníkových hrdinů Pata a Mata, u které si s chutí zavzpomínají malí i velcí. V červnu nás čekají oslavy 105 let Posázavské stezky. Ze zákulisí mohu také prozradit, že připravujeme další novou interaktivní expozici s názvem Střed Jílového.

Ta návštěvníky zavede do novověké historie města, připomene náměstí

kultury, gastronomie i přírody. Doporučuji vyrazit z Prahy romantickým vlakem Posázavským pacifikem, projít si malebnou Kocourskou roklí, navštívit naše muzejní štoly, pokochat se technickou památkou – železničním viaduktem Žampach, vystoupat na rozhlednu na Pepři a po stezce Jílovské zlaté doly dorazit až k nám do muzea. Čeká na Vás expozice Zlata, která Vás jistě oslní. A na závěr doporučuji stylovou restauraci U Floriána na náměstí a pro mlsné jazýčky cukrárnu Ovocenku. Tak co, už balíte batůžek? My jsme na Vás připraveni s otevřenou náručí.

Co bys muzeu přála do budoucna?

Přála bych našemu muzeu, aby se mu i nadále dařilo být místem, kam lidé chodí rádi. Aby se k nám vraceli, cítili se u nás dobře a měli pocit, že jsou vítáni. Zároveň bych si moc přála, aby se nám dařilo rozvíjet programy, výstavy i akce pro veřejnost, aby byli spokojeni nejen návštěvníci, ale i zaměstnanci. K tomu samozřejmě patří i dostatečné zázemí – stabilní podpora, finanční prostředky, investice, které nám umožní muzeum udržovat, opravovat a dále zvelebovat. A úplně nejvíc bych si přála, aby nám zůstal zachovaný ten dobrý duch, který tu cítíme. Nedá se koupit ani naplánovat, ale když tu je, všechno ostatní se dělá o trochu radostněji.

Děkuji Ti za rozhovor, díky kterému se čtenáři Kočky muzejní dozví ledacos nového, a zároveň přejí co nejradostnější chvíle prožité v muzeu, do kterého návštěvníci budou chodit rádi a opakovaně.

Michael Antony

Na trampském večeru společně s kreslířem Rychlých šípů a zakládajícím členem skupiny Greenborns Marko Čermákem.

Pat a Mat... A je to!

Hravá výstava pro děti, rodiny i kutily

Kdo by neznal dva kutily a zároveň nešiky, kteří se vlastní vinou dostávají do zapeklitých situací, ale nakonec vždy všechno vyřeší? Taký máte někdy nápady, které ne vždy dopadnou podle Vašich představ? Nejlepší řešení většiny problémů je smích. Proto Pat a Mat nenabízejí jen legraci, ale také příklad optimistického postoje k životu. Zřejmě i proto jsou dodnes tolik oblíbení a notoricky známí, a to nejen u dětí.

Přijďte si připomenout seriál našeho dětství a potkejte se legendárními postavkami Patem a Matem u nás v muzeu! Tematická výstava bude probíhat od 31. 5. do 31. 8. 2025 a zaručeně pobaví celé rodiny.

Historie kultovního animovaného seriálu Pata a Mata sahá až do roku 1976. Jeho tvůrci jsou režisér Lubomír Beneš a karikaturista Vladimír Jiránek. První film Kuťáci natočili ve Studiu Jiřího Trnky Krátkého filmu Praha a navázali na něj sérií 28 dílů seriálu s názvem ...A je to! Autorem výstavy Pat a Mat je Ondřej Sedláček. Poprvé byla k vidění v roce 2018 na Chvalském zámku v Praze a byla návštěvně nejúspěšnějším výstavním projektem – vidělo ji 12 tisíc návštěvníků za tři měsíce. Dále byla výstava realizována například v Dobručicích u Mladé Boleslavi, v Karlových Varech, ve Filmovém uzlu Zlín, ve Světlé nad Sázavou a dokonce navštívila Uherský Brod a Hranice na Moravě. Všude s rekordním úspěchem. Nyní bude poprvé k vidění v našem muzeu a my věříme, že bude neméně úspěšná. Opravdu je totiž na co se těšit!

Hravá putovní výstava pro rodiny s dětmi nabízí originální scény z natáčení večerníčku, umožní náhled do historie i zákulisí animovaného filmu, děti se nadchnou z herny a fotokoutku a podíváte se na kino s projekcí „Pat a Mat ve filmu“. Nedílnou součástí bude tvorba vlastního pohyblivého obrázku v animační

dílně s praxinoskopem, kde bude mít každý možnost představit si neuvěřitelný pokrok ve filmovém průmyslu.

Samozřejmostí je zábavný program s úkoly za odměny a vzdělávací program pro školy nebo prázdninové příměstské tábory.

Přijďte si užít legraci, zažít kreativitu a zavzpomínat si na dětství!

Dana Hanka Chmelíková

Regionální muzeum v Jílovém u Prahy Vás zve na výstavu

Pat & Mat
©PatMat

31. 5. – 31. 8. 2025

A je to!

Regionální muzeum v Jílovém u Prahy | Více informací na ti nebo na www.muzeumjilove.cz | Středočeský kraj | Muzeum je otevřeno denně, mimo pondělí (pokud není svátek) | ZÁŘÍ – KVĚTEN: 9 – 12, 13 – 16 hod. | ČERVEN – SRPEN: 9 – 17 hod.

Moje prohlídka štolý svatého Antonína Paduánského (vyprávění muzejní kočky Fifinky)

Křest důlního díla v květnu 2019.

Po mé návštěvě v geologicky unikátní Halířské štolě (viz Kočka muzejní, ročník II, číslo 3) mi pan průvodce Jaromír slíbil, že mě vezme do dalších dvou muzejních štol. Chvilku jsem uvažovala, do které z nich se vypravit, a pak jsem se rozhodla pro zážitkovou štolu sv. Antonína Paduánského. Označení „zážitková štola“ je naprosto přiléhavé, neboť prohlídka tohoto dvoupatrového důlního díla probíhá

Sintrové náteky u mříže v horní štolě.

tak, že každý návštěvník si svítí důlní lampou, kterou spolu s helmou dostane na pokladně v průvodcovském domku. Tím, že každý člověk projde (a po žebříku proleze) prohlídkovým okruhem se skutečnou hornickou lampou, je zážitek z prohlídky důlního prostředí ještě umocněn.

Jednoho krásného dne jsem se tedy ocitla před pěkně vyvedeným kamenným portálem štolý, která se jmenuje podle jednoho z nejvýznamnějších patronů horníků. Svatý Antonín Paduánský (1195–1231) bývá nejčastěji zobrazován s Ježíškem v náručí, a právě takovouto sošku můžete vidět ve výklenku kamenného portálu vedle vchodu

do štolý. V květnu 2019 zde byla velká sláva, neboť místní pan farář před soškou důlnímu dílu požehnal.

Štola, která byla ražena v tzv. kocourském žilném pásmu z údolí Studeneckého potoka severovýchodním směrem do nitra Hrádeckého vrchu, má středověký základ, nicméně hlavní práce jsou kladeny do 18. století. Z tohoto tzv. valdštejnsko-fürstenberského období je doložena těžba z let 1753–1754, kdy zde pracovali horníci Josefa Viléma, knížete z Fürstenbergu. Vzhledem k velkému rozsahu celého důlního díla je však možné, že práce probíhaly delší dobu. Zajímavostí je, že štola byla po ukončení dolování v 18. století u svého ústí zavalena a asi na 250 let se stala nepřístupnou, čímž vzniklo zvláštní mikroklima

„Jezírko“ se může chlubit průzračnou vodou.

podobné podmínkám v krasových jeskyních. Na stropě i stěnách důlních prostor se vytvořily silné limonitové vrstvy a působením roztoků uhličitanu vápenatého s vodou vznikla místy jednoduchá krasová výzdoba v podobě krápníčků, brček, záclonek a sintrových polí.

Do dolu se vstupuje poměrně dlouhou chodbou. Po projití pod výdřevami se dostanete ke krátké odbočce, směřující vlevo, kde si zejména děti mohou udělat objevnou minivýpravu až k čelbě této štolky. Pokračováním dojdete k mělkému hloubení, které vytváří velice atraktivní „jezířko“. Před znovuoobjevením dolu (po roce 2000) byla hladina jezírka pokryta slabou vrstvou „uhličitánového (či sintrového) ledu“. Ten bohužel vlivem vzniklého průvanu popraskal a klesl na dno a pokud si posvítíte do jezírka, na jeho dně uvidíte pláty tohoto „ledu“. Jako správného kočičího lovce mne také zajímalo, zda se v jezírku a jeho okolí mohou vyskytnout nějaké živočichové. Dozvěděla jsem se, že k vidění tu je občas skokan hnědý, případně nějaká ropucha, a dokonce i mlok skvrnitý. Velice pěkný je pak pohled do nepřístupné štolý za jezírkem, kde jsou v její zadní části na stropě vidět pěkné stalaktity (tedy krápníčky visící dolů), jakož i křehké záclonky. Krasovou výzdobu pak doplňují sintrové povlaky na stěnách, a dokonce i na počvě (spodku) štolý.

Od jezírka se pokračuje poměrně úzkou chodbou dále, přičemž po pravé straně si jistě všimnete odtokové stružky zvané po horníku „grábl“. A dále již vidíte vysoké úzké dobývky, u nichž pan průvodce vyprávěl o historických způsobech dobývání. Zde jsem se také dozvěděla, že hlavní rozdíl mezi středověkým

Pan průvodce při zdolávání žebříku v důlním komínu.

kutáním a dobývání v následujícím období je ten, že ve středověku nebyla známa vrtací technika. Právě díry po vrtácích jsou k vidění na různých místech ve skalním masivu. Celý profil této části štoly je vyztužen tzv. stojkami. Zajímavostí je i ochranný pilíř (celík), což je vlastně nevydobytá část ložiska, která se z bezpečnostních důvodů zanechává jako ochranný prvek před zřícením nadložních hornin. V těchto ochranných pilířích se nesmělo těžit a překročení tohoto zákazu bylo pokutováno. Vpravo od ochranného pilíře jsou vidět zárodky budoucích krápníků a mimo jiné i záclonka, na níž jsou dobře znát barevně poněkud odlišné přírůstkové vrstvy vysráženého uhličitánu vápenatého.

Prohlídka pokračuje k zatopenému hloubení. Ještě před ním je po levé straně nahoře vidět jedna z křemenných žil, z nichž se získávalo zlato. Hloubení představují komunikaci se spodními částmi dolu, toto by mělo podle starých map dosahovat 24 láter, tj. zhruba 48 metrů. Hloubení má zachovanou výdřevu a vzhledem k době, kdy se zde dolovalo, je jasné, že je starší více než 270 let. Výdřeva je „impregnována“ a zakonzervována vodou, pokud bychom ji vytáhli, velice rychle by na vzduchu popraskala a rozpadla by se. Nad hloubením je nainstalována replika hašplu (hornického vrátku), jehož pomocí se vytahovala v proutěných koších vytěžená ruda i hlšina, případně v kožených vacích důlní voda.

Štola se následně rozšiřuje do mohutné dobývky, do níž je vstup z bezpečnostních důvodů zakázán. Lze předpokládat, že v tomto velkém prostoru bylo v křemenných žilách získáno určité množství zlata. Ve spodní části dobývky leží částečný zával, za nímž je další hloubení, a štola pak pokračuje úzkým profilem dále. Celková délka štoly od jejího ústí až po čelbu dosahuje 172 m, končí menším dobývacím prostorem po levé straně. Ve velké dobývce, ale i na jiných místech dolu, zimují netopýři. V průběhu let zde bylo pozorováno osm druhů, přičemž výrazně nejvíce zastoupeným druhem je zde netopýř velký, dále pak netopýř řasnatý, velkouchý, ušatý a vodní.

Pan průvodce mi v jednom místě navrhl, že na chvíli zhasneme lampu, abych viděla, jak vypadá pravá důlní tma. To jsme také udělali, a přesto, že mám pověstný kočičí zrak, tak jsem vůbec nic neviděla! A když si uvědomíte, že staří horníci pracovali v takové tmě jen za mihotavého světýlka svých kahánek, je to obdivuhodné.

Poté nastal zlatý hřeb prohlídky, a sice průlez šikmým, poměrně úzkým důlním komínem, který spojuje spodní a horní patro. Komín se prolézá po šesti žebřících, mezi nimiž jsou připevněny dřevěné podlahy. Pro mě

bylo šplhání po žebříku hračka, a jak mi pan průvodce řekl, většina lidí s tím nemá problémy, naopak to pro ně, a zejména pro děti, představuje příjemné dobrodružství. Jediní, komu nelze kvůli průlezu stísněným prostorem důlního komínu návštěvu štoly doporučit, jsou lidé trpící klaustrofobií.

Horní štola, mající úzký profil, je pravděpodobně středověkého původu a v 18. století byla nejspíše využívána jako součást větrání dolu. Při jejím průzkumu se zde mimo jiné našly troky, tj. necičky na vynášení vytěžené horniny. Štola ústí do horní části velké dobývky, do níž jsme předtím nahlíželi zespodu. Před nebezpečím pádu do dobývky byla na konci horní štoly nainstalována mříž. V okolí mříže si na stěnách a stropě štoly jistě všimnete pěkných sintrových náteků.

Během prohlídky jsem slyšela další zajímavé věci, například o zdejších horninách či minerálech (na jednom místě jsou ve stěně štoly vidět krystalky hessonitu, tj. odrůdy granátu), nebo o pavoucích rodu *Meta*, jejichž jedince i kokony lze vidět na několika místech dolu. Od horní štoly se pak schází do údolí Studeneckého potoka prudkým svahem. Přitom jsem se dozvěděla několik zajímavostí, například o magmatické hornině gabra, která se těžila v malém lomu, okolo něhož se prochází, nebo o blízkém proslulém železničním Žampašském viaduktu, který byl uveden do provozu v roce 1900 a postaven z nedaleko těžené horniny žulového charakteru, zvané granodiorit.

No a už se móóóo těším na návštěvu poslední muzejní štoly, která mi ještě zbývá, a sice na štolu sv. Josefa.

Jaromír Zelenka

Foto: autor článku a Milena Davidková, Milan Korba

Stojky ve spodní štolě.

Tajuplní zimní hosté jílovských štol

Prof. Ivan Horáček sčítá netopýry v jílovských štolách již více než 50 let.

Stará důlní díla v okolí Jílového, kde kdysi havíři v potu tváře dobývali zlato, dnes rádi obdivují zvědaví turisté. Od podzimu do jara je však návštěvníkům vstup do celého podzemí zapovězen, neboť se sem nastěhují hosté, kteří nesmějí být rušeni. Zdejší štoly slouží jako tradiční zimoviště netopýrů a v současnosti tu v několika podzemních prostorách chladné období roku přečkává zhruba 200 jedinců několika druhů.

Štoly u Jílového patří k nejdéle sledovaným zimovištím letounů na našem území. Odborníci z Přírodovědecké fakulty Univerzity Karlovy a České společnosti pro ochranu netopýrů (ČESON) tu každoročně zaznamenávají počty hibernujících jedinců již od roku 1955. Celkem bylo v okolí Jílového sledováno sedm zimovišť, od poloviny 80. let však nebyly štoly přístupné, a některé lokality dokonce zcela zanikly. Po roce 2005 začali chiropterologové (tj. „netopýrologové“) znovu

pravidelně kontrolovat důlní díla v údolí Studenského potoka – štolu sv. Josefa, sv. Antonína Paduánského a Mladokourskou, dále štolu Halíře a štoly v údolí Zahořanského potoka. Monitoring těchto míst je spojen s důležitou osobností české (resp. československé) chiropterologie – jeden z našich nejvýznamnějších a mezinárodně uznávaných zoologů, prof. Ivan Horáček, za netopýry do „zlatých štol“ jezdí již více než 50 let.

Sčítání netopýrů na zimovištích probíhá pouze jednou ročně a zcela bezkontaktně, aby byla zvířata co nejméně rušena. Při každém probuzení ze stavu tělesné strnulosti totiž netopýr spotřebuje nemalou část svých energetických (tukových) zásob. Pokud je v důsledku nadměrné aktivity vyčerpá předčasně, ještě před

koncem zimy, může jej to stát život. Proto bývají vchody do podzemí zabezpečeny uzamykatelnými vraty či mřížemi, které brání ve vstupu nevídaným zvědavcům.

A kdo že tu tedy, zavěšen na stěně nebo skrčený ve skalní puklině, obvykle spává? Celkově bylo v jílovských štolách zjištěno již 13 druhů. K nejpočetnějším se řadí netopýr velký, n. řasnatý, n. vodní a n. ušatý. Jednotlivě tu zastihneme i další druhy, např. netopýra dlouhouchého, n. večerního, n. černého, někdy i poměrně vzácného zástupce lesní fauny, netopýra velkouchého či výrazně teplomilného n. brvitého. V 50.–70. letech 20. století zde patřil k nejhojnějším zimním spáčům vrápenec malý. S drastickým poklesem početnosti (ke kterému došlo v průběhu 70. let pravděpodobně následkem plošného používání insekticidů, jako bylo např. DDT) ale jeho místní populace, na rozdíl od jiných oblastí, zcela zanikla. Zimujících netopýrů jiných druhů (především n. velkého) tu ale postupně

přibývá, a to zejména v dříve nepřístupných štolách Antonína Paduánského a Halíře. A po mnoha letech zde byl v roce 2024 opětovně zaznamenán i vrápenec malý.

Od roku 2021 je Regionální muzeum v Jílovém u Prahy díky spolupráci s Českou společností pro ochranu netopýrů zapojeno do projektu tzv. netopýří turistiky. Návštěvníci zpřístupněných štol se mohou blíže seznámit s netopýry prostřednictvím výkladu průvodců, v muzeu a pokladnách jsou k dispozici pracovní listy „Netopýří v podzemí“ se zábavnými úkoly a kvízy pro děti. Informace o projektu netopýří turistiky, pracovní listy volně ke stažení a spoustu zajímavostí ze života netopýrů lze nalézt na webu **napude.sousednetopyr.cz**. Čas od času muzeum hostí také specializované osvětové akce. A právě na jednu takovou se můžete těšit i v letošním roce. Netopýří program bude pod vedením odborníků z ČESON probíhat **7. června 2025 v rámci Muzejní noci**. Prozradíme již předem, že kromě jiného Vás čeká blízké setkání s ochočenými a trvale handicapovanými netopýry.

Olga Růžicková, ČESON
Foto: archiv ČESON

Zimoviště je potřeba chránit před nevídanými návštěvníky, kteří by spící netopýry mohli rušit.

Netopýr ušatý (Plecotus auritus) dělá skutečně čest svému jménu. Při zimování si ale své velké boltce vždy přitiskne k tělu.

V jílovských štolách se v zimě občas objeví i vzácný host, netopýr velkouchý (Myotis bechsteinii).

Regionální muzeum v Jílovém u Prahy Vás srdečně zveme na

Muzejní noc ve zlaté štolě

Pohoří, štola Haliře, Jílové u Prahy

**sobota
7. 6. 2025
od 18:00 do 22:00**

PROHLÍDKY S RÝŽOVÁNÍM A LUMINISCENCÍ
PROGRAM S NETOPÝRY
KYTARA A ZPĚV TEREZIE KOVAŘÍKOVÁ
OHEŇ, ŠPEKÁČKY
OBČERSTVENÍ ZAJIŠTĚNO

VSTUPNÉ DO ŠTOL
ZÁKLADNÍ 150 Kč
SNIŽENÉ 70 Kč
RODINNÉ 400 Kč

Regionální muzeum
v Jílovém u Prahy
Více informací na ti nebo
na www.muzeumjilove.cz

Středočeský kraj

Střední Čechy
Centrum kultury
Přírodovědné muzeum

Netopýr velký (Myotis myotis) patří k největším druhům evropských netopýrů.

Seznamte se: netopýr velký (*Myotis myotis*)

Je jedním z našich největších netopýrů – váží kolem 30 g a rozpětí křídel dosahuje až 40 cm. Představuje původně jeskynní, ve střední Evropě však typický synantropní (tj. člověka doprovázející) druh. Jeho letní kolonie obývají pudy velkých budov a mohou čítat stovky až tisíce jedinců. Tento obratný lovec ze svého úkrytu létá za potravou na vzdálenost až 13 km. Nejraději loví velké brouky (např. střevlíky), které dokáže sbírat přímo ze země a nízké vegetace. Zimuje v jeskyních, štolách či sklepeních. Jde o velmi konzervativní druh. V jeho ochraně hraje zásadní roli nejen zachování tradičních letních úkrytů, kde sídlí mateřské kolonie samic s mláďaty, ale i ochrana před vyrušováním na zimovištích.

Pozoruhodní zimní spáči

Netopýr vodní (Myotis daubentonii) s kapkami vody v srsti vypadá jako přírodní šperk.

Naši netopýři a vrápenci patří mezi druhy s tzv. pravým zimním spánkem (hibernací). Na podzim si ve svém těle vytvářejí tukové zásoby, díky nimž pak mohou dlouhé období, kdy jejich hmyzí potrava není dostupná, překonat. Tato zvířata svůj odpočinek berou opravdu vážně a více než třetinu roku stráví

ve stavu, který je pro nás lidi takřka nepochopitelný. Veškeré metabolické a fyziologické pochody jsou během hibernace extrémně zpomaleny. Např. teplota těla poklesne z téměř 40 °C na pouhých 1–10 °C (obvykle má netopýr teplotu těla jen o pár stupňů vyšší, než je teplota okolního prostředí na zimovišti). Srdce tlučte velice zpomaleně a místo deseti nádechů za minutu se zvíře nadechne jen jednou za 1,5–2 hodiny. A to není všechno – dnes již víme, že netopýři se čas od času na zimovišti probudí, aby se napili, vyprázdnili, nebo se třeba při změně podmínek v rámci úkrytu přesunuli na místo s lepším mikroklimatem. Vědci nedávno s pomocí moderní techniky dokonce zjistili, že někdy se netopýr ani nemusí zahřát na plnou „provozní teplotu“. Některá sledovaná zvířata v zimě v úkrytu přelézala z místa na místo i při teplotě těla jen kolem 15 °C. Neuvěřitelné, že?!

Příběhy ze štol

V nedokončeném překopu ve štolě sv. Josefa je na konci malé jezírko, kam se v noci chodí koupat skřítci. Proto má jezírko kouzelnou moc. Když se nad jeho hladinou políbí zamilovaný pár, tak jeho láska přetrvá věky.

Není to žádná pohádka. Již se třeba stalo, že informovaná návštěvnice přivedla k jezírku svého nastávajícího pár dní před sňatkem.

Nejdojemnější byl pár mladých lidí, který přišel přímo na 1. máje. Říkali, že zaplatí plně vstupné, ale chtějí se jít jen políbit k jezírku, kde se políbili před dvěma lety na svém prvním společném výletě.

Historická štola sv. Antonína Paduánského je krásná. Ovšem její prohlídka je malinko náročnější. Při kontaktu se stěnami štoly se může z návštěvníkův oděv dostat zlatý prach.

Jednou přišla upravená dáma oblečená ve sněhobílém sportovním kompletu. Chtěla do štoly sv. Antonína Paduánského. Upo-

zornila jsem jí, že se tam lze ušpinit. Pohled, kterým mě probodla a ledový tón, kterým mi řekla: „*Já se neušpiním!*“ mne umlčel. Podala jsem jí lampu, helmu a připojila ji do skupiny. Po absolvování prohlídky byla ta paní opravdu neuvěřitelně čistá, měla jen malinkou skvrnku na sněhobílém koleni a mikroskopické kousíčky bláta na okraji superbílých bot.

Paní se prohlédla, zbledla a začala se usilovně čistit papírovými kapesníčky. Při tom na mě zlostně křičela: „*Vy jste mi neřekla, že se ušpiním DOOPRAVDY!!!!*“

Všichni se smáli, i já. I když já jsem se přeci jen jako profesionál smála jen decentně.

Jednou přišel štoly navštívit pán, který rozhodně nebyl hubený. Chtěl do obou štol, aby si připomněl svou hornickou minulost. Při zdolávání žebříků v úzkém šikmém komínu trošku zaostával za výpravou, protože si vždy musel podepřít rukou břicho při přestupu z jednoho žebříku na dru-

hý. A pak bodře zavolal: „*Počkejte na mě, vy, co jste líní se nažrat!*“

Smíchy jsme všichni málem spadli ze žebříků.

Po prohlídce nám potom ještě zajímavě vyprávěl, jak fáral na Kladně.

Stanislava Lálová

Štoly potřebují péči

Bez práce nejsou koláče, alespoň ne u našich tří štol – Halíře, sv. Antonína Paduánského a sv. Josefa. Aby byly štoly dobře průchozí a hlavně bezpečné pro četné návštěvníky, je potřeba je pravidelně udržovat – a tahle údržba často připomíná nucené práce v lomu nebo pobyt na galejích.

Ještě, že naši štoláři Dan Bezděk, David Drahuský a Ruslan nemají práci kolem nich jen jako pouhé zaměstnání, ale zároveň je to pro ně hobby, kterému jsou ochotni obětovat mnohé.

Přiložené fotografie přibližují letošní náročnou práci při opravách výdřevy ve štolě sv. Josefa. A vlastně nejen opravy, ale zpřístupnění další části štoly, pocházející dokonce až ze středověku.

Až naše štoly navštívíte, budete už vědět, co všechno obnáší udržet je krásně a bezpečně průchozí.

-MAT-

Oprava důlních výztuží v úseku za portálem štoly.

Usazování výztuží.

PROVOZ MUZEJNÍCH ŠTOL

DUBEN – ŘÍJEN:

VÍKENDY + STÁTNÍ SVÁTKY:

10 – 17 hod.

V době letních prázdnin

ČERVENEC – SRPEN

jsou štoly sv. Josefa a sv. Antonína Paduánského navíc otevřeny i ÚTERÝ – PÁTEK: 13 – 17 hod.

Muzeum pro kočku

Regionální muzeum v Jílovém u Prahy má krom krásných expozic a výstav také jednu zvláštnost. Mezi zdejšími zdiemi žije kočka. Pohybuje se po muzeu s takovou samozřejmostí, jako by nebyla jen pouhou obyvatelkou, ale snad od nepaměti i strážkyní starých tajemství. Pokud má návštěvník to štěstí a potká ji, může se zahledět do hlubokých moudrých očí a zaposlouchat do tichého vrnění, kterému porozumí jen ten, kdo má laskavé srdce, otevřenou mysl a moře představivosti.

Přijměte pozvání do příběhu, v němž se snoubí střípky minulosti i legend s nekonečnou fantazií a osudem jedné skutečné kočky...

KOČKA NEZNÁMÁ

Krátce poté, co na náměstí zastavil autobus, začaly po dláždění poskakovat dvojce plátěné tenisky. Jedny modré, druhé růžové. V patách se jim držely černé polobotky.

„Proč se vlastně dlažebním kostkám říká kočičí hlavy?“ napadlo chlapce, když se sehnul, aby si na své modré tenisky zavázal neposlušnou tkaníčku.

„Nevím,“ pokrčil rameny tatínek.

„Kočičí hlavy?“ zavrčela dívka na jedné noze. Chtěla zrovna přeskočit na další pruh jinak barevných kostek, ale teď už se jí nějak nechtělo. Růžová teniska zůstala na chvíli viset ve vzduchu. Pak měkce jako kočičí tlapka došla na zem.

Hodiny na radnici hlasitě odbily půl desáté a náměstím se rozlehl pravidelný klapot vysokých podpatků. Klap, klap, klap. Jako tikání vteřinové ručičky.

„Páni, to je kočka,“ hvězdil tatínek.

Dcera ho chtěla napomenout, když vtom i ona uviděla kočku. Seděla tiše vedle vchodu do restaurace a pečlivě si hrubým jazyčkem čistila kočičí. Byla to velmi zvláštní kočka. Kdyby se vás někdo zeptal, jakou má barvu, museli byste chvíli popřemýšlet. Černou, bílou i hnědo rezavou, na každém kousku kočičí kůže jinou. Líně se protáhla a nečekaně rychle vyrazila kupředu.

„Za ní!“ pospíchala dívka za vlající ocáskem. Chlapec utíkal za sestrou. Tatínek si povzdychl a přidál do kroku.

Kočka přeběhla celé náměstí až do jeho spodní části a naproti kostelu vklouzla do pootevřených dveří. Děti zastavily a čekaly na tatínka.

„Utekla vám?“ ptal se zadýchaně, když konečně dorazil.

„Šla do muzea,“ ukázala dívka na pootevřené dveře.

„Půjdem za ní?“ zaškemral chlapec a obě děti vyloudily na tvářích pohledy, před kterými by jen málokteré rodičovské srdce neroztálo.

Tatínek koukl na hodinky a zamyslel se. Kulturní zážitek v plánu neměl, ale copak může dětem odepřít návštěvu muzea? Co na tom, že zájem o něj vzbudila kočka.

„Proč ne,“ pokrčil nakonec rameny.

Ve vstupní hale bylo ticho, jen panty starých dveří mírně zavrzaly, když do muzea vstoupili tři návštěvníci.

„Dojdete koupit vstupenky,“ podal tatínek dětem peněženku. „Já zatím zavolám mamince, že se opozdíme.“

Pokladna byla malá místnost hned vlevo. Stál tam pult s počítačem, kancelářská židle, vitríny a police s všelijakými suvenýry. Děti nevěděly, kam dívat očima, přesto nezapomněly slušně pozdravit. Jako odpověď zaznělo tiché zavrnění. Zvědavě nakoukly přes pult na kancelářskou židli. Místo paní pokladní tam seděla kočka. Právě ta, kterou potkaly na náměstí.

„Dvě dětské a jednu dospěláckou vstupenku, prosím,“ řekla trochu nesměle dívka.

„Jsi praštěná?“ strčil do ní bratr a zatukal si prstem na čelo. „Vážně si myslíš, že tu vstupenky prodává kočka?“

„Nikdo jiný tu není,“ pokrčila rameny.

„Vstupenky neprodávám,“ promluvil tichý, téměř neslyšný blásek. „Ale zato vím, proč se dlažebním kostkám říká kočičí hlavy.“ Kočka seskočila ze židle a tiše jako stín zamířila do vstupní haly.

„Asi jsem se zbláznil,“ řekl trochu přísrkce-ným hlasem chlapec. „Právě jsem slyšel kočku.“

„Nezbláznil. I já ji slyšela,“ vzpomínala se dívka a blýsklo jí v očích. „Za ní!“

Tatínek právě uklidil telefon, když mu syn strčil do ruky peněženku. „V pokladně nikdo není, počkej tu, my jdeme za kočkou.“

„Jak jako za kočkou?“ nevěděl tatínek která bije, ale než stačil své děti zarazit, uslyšel veselý hlas.

„Jen je nechte,“ z opačné strany haly přicházela usměvavá paní. „Fifinka je kočka muzejní, s ní jsou děti v těch nejlepších rukou, tedy tlapkách.“

Tolik úvodní příběh z celé řady dalších, nacházejících se v nové knize spisovatelky Ireny Ričlové Lachoutové, která vychází v půli června pod názvem MUZEUM PRO KOČKU.

Irena Ričlová Lachoutová společně s Fifinkou.

Bohatě ilustrovaná kniha vhodná nejen pro milovníky koček, muzejní přátele, ale hlavně pro ty nejmenší, bude v našem muzeu patřičně uvítána na křtu, a to samotnou Fifinkou a doufáme, že i Vámi.

Křest se uskuteční ve středu 18. června od 17:00 a kniha zde samozřejmě bude v prodeji.

Kmotrou knihy bude herečka Tereza Bebarová, která dabovala Fifinku ve filmovém zpracování Čtyřlístku. Takže se nám v muzeu sejdou obě Fifinky:).

Součástí křtu je i výstava fotografií Libuše Kuškové zachycujících Fifinku při její každodenní činnosti i zdánlivém kočičím nicnedělání v prostorách muzea.

Těšíme se na Vás.

Regionální muzeum v Jílovém u Prahy
Vás srdečně zve

18. června 2025 v 17:00

**KŘEST
NOVÉ
KNIHY**
spisovatelky
Ireny Ričlové
Lachoutové

Kmotrou knihy bude herečka Tereza Bebarová.
Součástí křtu je i výstava fotografií s muzejní kočkou Fifinkou.

Regionální muzeum v Jílovém u Prahy
Více informací na www.muzeumjilove.cz

Středočeský kraj

Střední Čechy

Muzeum je otevřeno denně, křtu předtím (pokud není oznámeno jinak):
ČERVEN: 9 - 12, 13 - 16 hod.
ČERVEN - SRPEN: 9 - 17 hod.

Muzeum T.G.M. Rakovník

Magdaléna Elznicová Mikesková.

Galerie Středočeského kraje (GASK)
 Středočeská centrála cestovního ruchu
 Středočeská vědecká knihovna v Kladně
 Středočeské muzeum v Roztokách u Prahy
 Ústav archeologické památkové péče středních Čech
 Muzeum Podblanicka
 Muzeum Českého krasu
 Muzeum Mladoboleslavsko
Muzeum T. G. M. Rakovník
 Sládečkově vlastivědné muzeum v Kladně
 Regionální muzeum Kolín
 České muzeum stříbra
 Regionální muzeum Mělník
 Polabské muzeum
 Oblastní muzeum Praha-východ
 Regionální muzeum v Jílovém u Prahy
 Hornické muzeum Příbram
 Památník K. Čapka ve Staré Huti u Dobříše
 Památník Antonína Dvořáka ve Vysoké u Příbrami
 Rabasova galerie Rakovník

Postupně Vám představíme muzea, jejichž zřizovatelem je Středočeský kraj. V oblasti kultury je nás celkem dvacet organizací a každá z nich má svůj osobitý příběh, zaměření i atmosféru.

Začínáme v Rakovníku, kde sídlí **Muzeum T. G. M.**

Jeho ředitelka **Magdaléna Elznicová Mikesková** patří k mým oblíbeným a inspirativním kolegyním. V rozhovoru Vás provede nejen hlavní budovou muzea, ale i jeho pobočkami a pestrou činností.

Příště se můžete těšit na další středočeské muzeum.

Magdo, vzpomeneš si, kdy jsi poprvé vstoupila do Muzea T. G. M.? A jak dlouho jsi jeho ředitelkou?

Rakovnické muzeum znám vlastně od malička, protože pocházím z Rakovníka. Na střední škole a při studiu Vyšší odborné školy informačních služeb jsem

zde brigádničila a od roku 2001 jsem nastoupila jako dokumentátor a průvodce do nově vznikajícího Muzea T. G. Masaryka v Lánech, které je pobočkou Muzea T.G.M. Rakovník. Při této práci jsem později vystudovala obor muzeologie na Masarykově univerzitě. V lánském muzeu jsem pak působila jako vedoucí pobočky a od roku 2013 jsem se stala ředitelkou celé organizace Muzea T. G. M. Rakovník.

Mohla bys nám představit Muzeum T. G. M. v Rakovníku? Jaké má pobočky a co všechno spravuje?

Jarní tvoření v muzeu Nové Strašecí.

Muzeum T. G. M. Rakovník je organizací, která navazuje na původní Okresní muzeum a spravuje několik muzejních objektů v regionu Rakovnicka. Stručná charakteristika celé organizace je tato: Muzeum T. G. M. Rakovník je příspěvkovou organizací Středočeského kraje, se sbírkovým fondem zaměřeným na daný region, který je prezentován expozicí v Rakovníku v Palačtíku plaských cisterciáků. Nejvýznamnější pobočkou muzea je Muzeum T. G. Masaryka v Lánech s expozicí prvního československého prezidenta, kde je prezentována také Masarykova rodina, ale i československé legie a období první republiky. V dalším lánském objektu je představena historie Českého červeného kříže a osobnost Alice G. Masarykové. Muzeum Nové Strašecí je zajímavé keltskou expozicí s výrobou švartnových náramků. Památník Joachima Barranda ve Skryjích vystavuje trilobity a informuje o životě významného paleontologa. Vlastivědné muzeum Jesenice mapuje nejméně osídlenou část středočeského regionu, bývalých Sudet.

Letní koncerty před rakovnickým muzeem.

Středověká akce Vysoká brána.

Jaké hlavní téma nebo poslání vaše muzeum nese? A jak se promítá do výstav a dalších aktivit?

Díky pobočce v Lánech, která je zaměřena na osobnost T. G. Masaryka, nese naše organizace v názvu iniciály prvního čs. prezidenta. Jeho odkaz je pro nás velmi důležitý a lánské muzejní objekty patří k vlajkovým lodím instituce. To ale neznamená, že se tematicky zaměřujeme jen na osobnost T. G. Masaryka a jeho dobu. Každé naše muzeum je něčím charakteristické a výjimečné. Každé muzeum realizuje vlastní tematické výstavy a akce.

Kterou z expozic nebo výstav bys doporučila návštěvníkům? Co určitě nevynechat?

Ted' na jaře a v létě bych určitě všem návštěvníkům doporučila výlet do obce Skryje nad Berounkou, kde máme Památník Joachima Barranda s expozicí trilobitů. Odtud je možné se stavit v nedalekých Nezabudicích a navštívit Pamětní síň Jaroslava Fraňka. Z aktuálních výstav bych určitě doporučila výstavu v Muzeu T. G. Masaryka v Lánech – Herbert Masaryk. Umělec, sportovec a syn.

Věnuje se vaše muzeum i edukační činnosti? Jaké programy nabízíte školám a dětem?

Ačkoliv zatím bohužel nemáme v týmu přímo muzejního edukátora, hodně se na edukační činnost zaměřujeme. Každé naše muzeum nabízí několik edukačních programů a aktivit jak pro školy, tak pro rodiny s dětmi. Zde bych vypíchla pravidelné víkendové workshopy, které pořádá Muzeum Nové Strašecí. Workshopy zaměřené na řemesla a tvoření pořádá také naše jesenické muzeum. Objekty v Rakovníku a v Lánech jsou zase hodně orientovány na školní výpravu.

Pořádáte také kulturní nebo komunitní akce? Co třeba patří k vašim tradičním a oblíbeným událostem?

Občas mám pocit, že toho pořádáme tolik, že se z toho jednou zblázníme!). Náš každý muzejní objekt má nějakou svoji výhradní velkou akci, do kterých nepočítáme drobné akce jako jsou vernisáže, přednášky, besedy atd. Velké akce začínají v březnu v Muzeu T. G. Masaryka v Lánech Dnem s T.G.M., pak většinou následuje Soutěž o nejlepšího beránka v Muzeu Nové Strašecí. V květnu pořádáme v Rakovníku středověkou akci Vysoká brána; v Novém Strašecí Den s Kelty a ve Skryjích Pochod J. Barranda. V červnu většinou v Rakovníku zahajujeme Mezinárodní varhanní festival a Muzejní noc. V září pořádáme v Lánech Masarykovu vatru a v Jesenicích Štrůdllové slavnosti. V listopadu nás každé dva roky čeká rekonstrukce Bitvy u Rakovníka a každoročně v tuto dobu pořádáme pochod z Rakovníka do Prahy s názvem Memorál 1620. K tomu všemu ještě patří Muzejní noc, adventní koncerty, koncerty Středočeského kulturního léta a vzdělávací cykly.

Můžeš nám prozradit, na čem zrovna pracujete nebo co chystáte do budoucna?

V současné době pracujeme na kompletní rekonstrukci hlavní budovy muzea v Rakovníku. V rámci rekonstrukce probíhá přestavba zázemí muzea a zároveň zde bude vybudován kompletní bezbariérový přístup do všech pater

objektu. Muzeum je teď uzavřené a připravujeme také zcela nové expozice. Doufám, že za dva roky bychom mohli návštěvníkům otevřít krásné nové a moderní muzeum. Dlouhodobě budujeme také nové depozitární prostory pro sbírkové předměty.

Kde čerpáš inspiraci pro muzejní práci? A co tě osobně na této profesi nejvíc těší?

Vlastně všude, kde se dá. Snažím se sledovat novinky i trendy v současném muzejnictví, osobně navštěvovat výstavy a nové expozice, jako člen exekutivy AMG se setkávám s širokou problematikou současného muzejnictví. Největší radost mám, když se podaří zrealizovat nějaký muzejní projekt, ať už to je výstava, akce nebo stavební rekonstrukce, a výsledek těší jak mě kolegy v muzeu, tak návštěvníky. Když to prostě všem ve výsledku přináší radost a pohodu. Ale je to hrozně těžké.

Jak spolupracujete s dalšími muzei ve Středočeském kraji? A vnímáš mezi vámi nějaké propojení nebo sdílení inspirace?

Mně osobně se s většinou muzeí a institucí zřizovaných Stř. krajem spolupracuje moc dobře. Půjčujeme si vzájemně výstavy, sbírkové předměty, ale jako nejdůležitější vnímám kolegiálnost, sdílení nápadů a různých problémů. Je fajn, že se s řediteli středočeských krajských muzeí můžeme setkávat i v rámci Středočeské sekce Asociace muzeí a galerií. Moc ráda spolupracuji s Vaším muzeem v Jílovém a obdivuji vaši novou expozici zlata, ale srdeční záležitostí je pro mne expozice trampingu.

Co bys vzkázala čtenářům Kočky muzejní, kteří by se chtěli do Rakovníka nebo do některé z vašich poboček vypravit?

Muzeum v Rakovníku je sice momentálně uzavřené, ale rádi vás přivítáme v našich dalších pobočkách :)

Děkuji ti Magdo za tvůj čas i odpovědi.

Šárka Juřinová

Vojsko třicetileté války před rakovnickým muzeem, akce Memorál 1620.

Regionální muzeum v Jílovém propojuje historii s nejnovějšími technologiemi

logie fotorealistického 3D skenování celého těla. V pražském specializovaném studiu (3dscanning.cz) jsme pro tento účel využili unikátní fotogrammetrický rig – kruhovou konstrukci osazenou 151 synchronizovanými fotoaparáty. Ty v jediný okamžik zachytily každý záhyb roucha, každou vrásku a výraz tváře skutečného představitele. A kdo propůjčil Kelleymu tvář? Nikdo jiný než legenda mezi pražskými alchymisty, Filip Jan Zvolský z Muzea alchymistů a mágů staré Prahy. Výsledkem je digitální dvojník tak dechberoucí a věrný, že máte pocit, jako by Kelley skutečně stál před Vámi a byl připraven prozradit tajemství výroby zlata. Je to ukázka technologie, která posouvá muzejní zážitek na zcela novou úroveň.

Další kouzlo na Vás čeká u vzácných dřevěných modelů důlních a úpravárenských strojů ze 17. a 18. století, zapůjčených z Národního technického muzea. Tyto nádherné, leč statické exponáty ožívají díky AR přímo před očima. Namíříte tablet a uvidíte, jak důmyslné čerpadlo poháněné vodním kolem neúnavně odvádí vodu z hlubin šachty. Sledujete písty v akci a konečně pochopíte, jak složitý mechanismus fungoval v praxi.

Hned vedle se roztáčí lopatky historického ventilátoru, který vháněl do štol životodárný vzduch. AR animace Vám ukáže nejen pohyb samotného stroje, ale i proudění vzduchu, které zajišťoval. Podobně ožívá i model jílovské úpravy zlata – vidíte drtící stoupy v akci a celý proces zpracování rudy se stává mnohem názornějším.

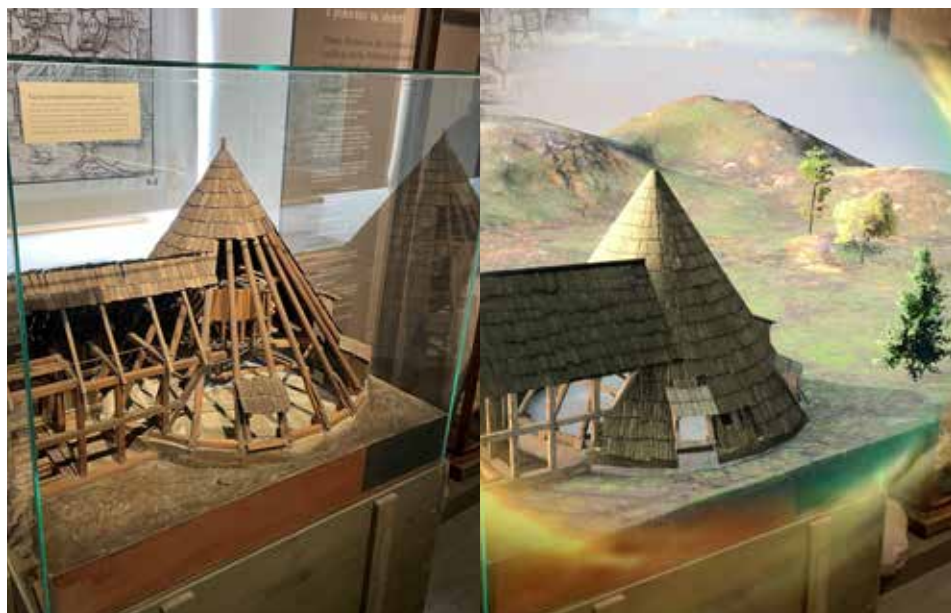
A co teprve majestátní žentour? Tento stroj na koňský pohon, používaný po staletí k vytahování rudy na povrch, se díky roz-

Nová expozice Zlata v Regionálním muzeu v Jílovém u Prahy není jen fascinujícím ponorem do historie těžby drahého kovu. Je to brána do minulosti, kterou otevírají nejen unikátní exponáty, ale především špičková technologie rozšířené reality (AR, z anglického „Augmented Reality“). Připravte se na zážitek, který boří hranice mezi vitrínou a skutečným životem a který v českém muzejnictví jen tak nenajdete!

Možná si říkáte, co to ta rozšířená realita vlastně je? Představte si kouzelné okno do minulosti. Pomocí tabletu (který Vám rádi zapůjčíme) nebo vlastního chytrého telefonu namíříte na určitá místa v expozici a na obrazovce se vám jako mávnutím proutku objeví digitální obsah – postavy, animace, informace – vrstvený přes reálný pohled Vašeho telefonu. Ovládání je intuitivní a zážitek strhující.

Hned u vstupu Vás čeká první technologický klenot. Namíříte tablet na alchymistickou dílnu a... před Vámi se zhmotní

samotný Edward Kelley! Nejde však o obyčejný 3D model. Jeho digitální podoba vznikla pomocí naprosto špičkové techno-

šířené realitě opět rozhybe. Uvidíte koně chodící v kruhu a celý mechanismus v akci, což Vám dá jasnou představu o tehdejší těžké práci a technické vynalézavosti. AR zde neslouží jen jako atrakce, ale jako klíč k pochopení funkce těchto složitých zařízení.

Ani umění nepřijde zkrátka. Obdivujete precizní dřevorezby znázorňující středověké hornické práce podle slavné knihy Georga Agricoly? I ty AR promění. Na displeji Vašeho zařízení se tyto výjevy roz pohybují v krátkých animovaných smyčkách, které Vám přiblíží každodenní dřinu a techniky dávných horníků.

Poslední zastávkou ve světě AR je fyzický model historické hornické krajiny. Po namíření tabletu se na modelu objeví interaktivní body zájmu. Kliknutím na ně získáte doplňující informace, prohlédnete si detaily jednotlivých provozů nebo pochopíte souvislosti těžby a úpravy zlata v krajině. Mo-

del se tak stává živou učebnicí.

Proč jsme se v Jílovém rozhodli pro tuto technologii? Protože věříme, že historie nemusí být jen tichá a statická. Rozšířená realita nám umožňuje oživit příběhy, roz pohybovat stroje, zhmotnit postavy a nabídnout návštěvníkům hlubší porozumění a nezapomenutelný zážitek. Je to způsob, jak přiblížit fascinující svět zlata moderně, interaktivně a zábavně pro všechny generace. Je to náš „výkřik techniky“, který dokazuje, že i regionální muzeum může být na technologické špičce.

Přijďte se sami přesvědčit! Vezměte rodinu, přátele a ponořte se do expozice Zlata, kde se historie setkává s budoucností. Zažijte kouzlo rozšířené reality na vlastní kůži a odnesete si z Jílového nejen znalosti, ale i úžas. Těšíme se na Vás!

Georg Pinkava

Foto: Michael Antony

V pokladně muzea je možnost si před prohlídkou expozice Zlata zapůjčit tablet na prohlédnutí rozšířené reality, nebo lze přímo do mobilu stáhnout z App Store aplikaci nazvanou Expozice Zlata AR a používat svůj přístroj.

Používání vlastního přístroje má výhodu v tom, že si můžete udělat svoje rodinné či partnerské fotografie v rozšířené realitě, například se Svatováclavskou korunou ©

Kdo se nechal oklamat?

S výstavou *Mozek v akci* jsme se sice už rozloučili, ale tím naše spolupráce s National Geographic nekončí!

Od března do května probíhala v muzeu výstava *Mozek v akci* plná optických klamů. Cílem projektu je popularizace vědy, respektive zábavné seznámení s tím, jak náš mozek pra-

cuje se zrakem a pozorností. Podstatné bylo zjištění, že v optických iluzích nás neklame zrak, ale vlastní úsudek na základě předchozích zkušeností. Na sedmi panelech byly vidět zázraky iluze perspektivy, dvojsmyslných obrazů, nereálných obrazců, iluze pohybu a barev nebo práce se světlem a stínem.

Dominantním prvkem byla budova připomínající Empire State Building, rozdělená na dvě části. Při pohledu ze správné perspektivy se však sjednotila v jeden objekt. Každý se navíc mohl vyfotit v populárním žlutém rámu, jako z obálky světově známého časopisu.

Na výstavu navázala edukativní hra *Hledej mozek*. Po celém muzeu jsme umístili devět sádrových odlitků mozku. Návštěvník je měl najít a zodpovědět otázky. Souběžně si mohl splnit různé aktivity v jednotlivých částech expozic a vnímat tak muzeum všemi smysly. To vše za lákavé odměny. Součástí byla i soutez o předplatné časopisu NG. A pokud by už těch úkolů na někoho bylo moc, k zakoupení byl antistresový mozek s hláškou *Myslím na... Jílové u Prahy*.

Pokud jste výstavu nestihli, nezaoufejte. V současné době už totiž pracujeme na dalším neméně zajímavém projektu ve spolu-

práci s týmem National Geographic v čele s Ladou Dobrkovskou, dále pak s Matematicko-fyzikální fakultou a panem profesorem Jiřím Podolským. Bude se realizovat začátkem příštího roku a bude zaměřen na jednoho z největších mozků v dějinách, člověka a génia Alberta Einsteina.

Dana Hanka Chmelíková

Z návštěvní knihy *Mozek v akci*

*Moc pěkná výstava!
Silvie, Honzík,
Romana, Honza*

*Krásná výstava propojená
s moderní technologií.
ZMŠKA*

*Výstava *Mozek v akci*
je super, moc mě baví.
Celkově se nová expozice
Zlata povedla.
A.P.*

*Moc, moc hezké. Poučné!
Květa a Roman*

Nejllepší školní výlet!

*Nádherná výstava,
nejlepší co jsem viděla.
Tůmová*

*Děti z lesní MŠ
na Hlubočince zde byly
velice spokojené!
Děkujeme.*

*Poučné a zábavné.
R.*

*Super pro děti i dospělé!!!
Díky.
L.*

*Parádní výstava a soutěž.
Lepší jak v Praze!
Bára*

*Ahoj, já jsem Johana
a co se týče muzea tak si
myslím, že je to SUPER!
Johana S.*

Když muzeum ožívá: seznámte se s Danou a Kubou

V muzeu se stále něco děje – nejen v expozicích a na výstavách, ale i v týmu lidí, kteří všechno tohle zajišťují. O tom bych Vám mohla dlouze vyprávět, protože my, kočky muzejní si všímáme všeho. V rubrice Medailonek zaměstnance Vám tentokrát představím dvě výrazné osobnosti z oblasti edukace. **Dana Hanka Chmelíková** je už osm let nepostradatelnou oporou našeho muzea. S obrovským nasazením připravuje vzdělávací programy, organizuje kulturní akce a dokáže vytvořit zážitky, o kterých se v Jílovém mluví ještě dlouho poté. Je to člověk, který svou prací spojuje muzeum s veřejností, s dětmi, školami i rodinami – a za to jí patří velké díky.

Letos její tým posílil nový kolega – **Jakub Lesňák**. Mladý student archeologie, který rychle dokázal, že se nezalekne žádné výzvy. Ať už pomáhá s edukací, grafikou, propagací nebo instalací výstav, vždycky je tam, kde je potřeba – s úsměvem a chutí přiložit ruku k dílu. Seznamte se proto s dvojicí, která dokáže rozhybat muzeum i publikum.

DANA

Dano, v muzeu pracuješ už osm let. Vzpomeň si, co tě tehdy přivedlo právě sem?

Přivedlo mě studium archeologie. Měla jsem tehdy těsně před magisterskou závěrečnou zkouškou a oslovila mě bývalá spolužačka Hanka Vondrová, která zde byla zaměstnaná. Jestli prý nevím o někom, kdo by chtěl pracovat v jílovském muzeu, že sbírá posily. Tak jsem se přihlásila k výběrovému řízení a ke své neskutečné radosti jsem prošla a získala práci snů.

Pracovat s dětmi není vždy jednoduché. Máš nějakou oblíbenou historku z programů?

Ano, je to vždy zkouška sebe sama – člověk jde s „kůží na trh“ a musí být připraven na cokoliv. Děti jsou totiž nejzvědavější a nejupřímnější kritici. Jak jsou vnímavé, jak přemýšlí, reagují – to vše mě v práci posouvá dopředu. Pořád se učím nové věci, abych je mohla předávat dál. A často se

přiučím i od dětí. Při jednom z programů jsem se například dozvěděla, že existují řemesla jako „lesorub“, „švadlenec“ a „hoblinář“.

Kromě vzdělávacích programů organizuješ i kulturní akce. Která z nich ti utkvěla v paměti?

Organizování kulturních akcí není nikdy o jednom člověku, bez perfektní týmové práce by to nešlo. Dosud mi hraje v hlavě koncert mojí oblíbené kapely Jelen. Vždycky jsem si přála je slyšet naživo, a to se mi v roce 2023 splnilo, když jsme dostali příležitost je v rámci Středočeského kulturního léta pozvat. A jak bylo vidět a slyšet nadšení Jílováků, bylo jasné, že tady Jeleni nemohli hrát naposledy.

Na co se letos v programu nejvíc těšíš?

Letos mě nejvíc nadchla příprava a realizace výstavy „Možek v akci“ ve spolupráci s National Geographic. Ta sice skončila, ale už plánujeme další projekt. Jde o výstavu, která se uskuteční začátkem příštího roku a bude zaměřena na Alberta Einsteina.

Co ti práce v muzeu dala za těch osm let?

Dala mi nepřeberné množství nedocenitelných zkušeností, možností se osobně rozvíjet a hlavně nebát se jít do všeho. S podporou vedení a kolegů se tak dá dosáhnout věcí, o kterých by se mi před lety ani nesnilo.

Máš nějaký profesní sen nebo nápad, který bys ráda jednou v muzeu realizovala?

Snů i nápadů mám v hlavě plno a řadu z nich se mi už skutečně podařilo. Nejživější je asi moje vlastní loňská „dračí“ svatba v muzeu. Další konkrétní představy bych raději nevyzrazovala, jinak by se nemusely splnit. Ale můj hlavní cíl a přání vždycky bude, abych viděla úsměvy, cítila spokojenost a slyšela smích a nadšení malých i velkých návštěvníků... a vlastně všech lidí, které znám.

A co tě baví mimo práci? Umíš si vůbec odpočinout?

Jílové jsem si natolik zamilovala, že jsme si tu s manželem pořídili chatičku k trvalému bydlení – péče o ni a zahrádku mě mimo muzeum dostatečně zaměstnává. Pravidelný relax a odpočinek zažívám při dlouhých procházkách místní krásnou přírodou s naším čtyřnohým chlupatým mazlíčkem, obří kníračkou Ellie. Dalším mým koníčkem (a tak trochu neřestí), když chci úplně vypnout, jsou videobry. Aktuálně „ujižďím“ na celosvětovém fenoménu od českých tvůrců, středověkém RPG Kingdom Come: Deliverance. Ale i tam vlastně hledám inspiraci ke své práci.)

KUBA

Kubo, můžeš se čtenářům Kočky představit? Odkud jsi, co studuješ a co tě přivedlo do našeho muzea?

Jmenuji se Jakub a pocházím z Prahy. Na Filozofické fakultě Univerzity Karlovy studuji obor Archeologie pravěku a středověku. Možná právě proto je pro mě prostředí muzeí poměrně blízké a atraktivní. Když paní ředitelka přišla s nabídkou práce v muzeu, ani chvíli jsem neváhal. Navíc, s některými kolegy se znám již dlouhou dobu a považuji je za své přátele – lepší pracovní kolektiv bych si snad nemohl přát.

Pracuješ jako posila pro edukaci, ale pomáháš i s technikou, grafikou nebo instalací výstav. Co tě z těchto činností baví nejvíce?

Za tu krátkou dobu, co v muzeu působím, jsem měl možnost vyzkoušet si pestrou škálu činností a zapojit se do různých projektů. Co mě baví nejvíce? To asi nedokážu říct. Jediné snad, že není nic, co by mě nebavilo. Rád se neustále rozvíjím a učím se novým dovednostem, ať už jde o technickou zručnost, nebo práci v oblasti vzdělávání. Velký důraz kladu na schopnost s lidmi dobře komunikovat, zaujmout je a předat jim informace jasně a srozumitelně.

Studuješ archeologii. Věříš, že jednou budeš kopat v terénu, nebo tě víc láká práce v muzeu a s veřejností?

V současnosti mohu říct, že mám za sebou zkušenosti jak z terénních výzkumů, tak nově i z práce v muzeu a při komunikaci s veřejností. Momentálně mě ale nejvíce naplňuje popularizace vědy a snaha přibližovat archeologii lidem prostřednictvím výstav a programů. Manuální práce mě ale stále baví a čas od času si rád pro změnu „zakopu“.

A co děláš, když zrovna nestuduješ a nejsi v muzeu?

Když zrovna nejsem v muzeu, věnuji se archeologickému parku v Liboci, kde vykonávám podobnou činnost. Pokud si ale chci opravdu odpočinout, rád sportuji nebo trávím čas v přírodě.

To já raději trávím čas odpočíváním v muzeu, ale děkuji Vám, Dano a Kubo, za Vaše odpovědi a podbrbání za ouškem.

Fifi

Kaňon Sázavy pod Medníkem

Bezesporu je nejkrásnějším úsekem na řece Sázavě a stal se srdeční záležitostí už několika generací turistů, chatařů, trampů a výletníků. Byl inspirací mnohých písní, dějištěm románů a filmů. Archivní fotografie nám připomenou doby, kdy Posázavský pacifik i Posázavská stezka zde byly ještě čerstvou novinkou, nebo jen pouhým plánem inženýrů a snem milovníků přírody. Doby, kdy se jeho splutí stalo úžasným prožitkem prvních vodáků, jak si lze přečíst na následující straně.

Parní vlak na Žampašském viaduktu, tehdy všední pohled.

Pohled na vzdálený Medník a na louce podél řeky je už vidět hřiště a podél ní první chaty právě vzniklých Spojených osad Údolí Slunce.

Známa dominanta Pikovický komín ještě před prokopáním dráhy.

Partie u Červeného kříže, pohled z louky, kde počátkem třicátých let vznikne osada Na Rafandě.

V kopci nad tunelem je dnes vyhlídka Na Třeštiboku a dole u řeky mezi zpevněnými svahy teprve vznikne v roce 1925 osada Arroyo.

Připomínáme si 115 let od počátku rekreačního vodáctví po Sázavě

Ilustrace ze staniční knihy zachycující tuto vodáckou plavbu po Sázavě je dílem Josefa Rösslera Ořovského.

Nesčetné množství kánoí, kajaků, raftů, maňásků, pramic a někdy i hodně roztodivných plavidel proplulo nejkrásnějším úsekem Sázavy, kaňonem nacházejícím se pod vrchem Medníku. Samozřejmě se po dlouhá staletí po řece plavili voraři, kteří postupem let a generací vytvořili kromě tradic i slavné vorařské rody. Krásně o nich píše ve svých románech rodák z Kamenného Přívozu, spisovatel Jan

Morávek. Ale o tom až někdy příště, teď se budeme věnovat plavbě rekreační – vodácké. A ta, jako každá aktivita, musela mít svůj začátek, svoje nadšené průkopníky.

Naším nejstarším známým rekreačním vodákem byl šlechtic Petr Vok z Rožmberka, který se rozhodl splout na lehké lodce Vltavu z Českého Krumlova až do Prahy. Na této plavbě se za bouře málem utopil, ale byl na poslední chvíli zázračně zachráněn. O něco později se na českých řekách proháněl na kajaků rytíř Zachař z Pašíněvsí, který se s tímto praktickým plavidlem seznámil na výpravě za polární kruh. Teprve v roce 1881 pluje po Vltavě z Českých Budějovic do Prahy veslice s posádkou čtyř anglických sportovců. A o tři roky později si dva další angličané, obchodníci Stewens a Bradley, dovezli kanadskou kánoi, se kterou spluli Malši, Vltavu a Labe. V roce 1905 si člen Č.Y.K. Karel Stutzik podle zhotoveného modelu, obkresleného z katalogů a cestopisných knih, nechává u truhlářské firmy Blecha a Mašek postavit první ryze českou kánoi. Vážila 80 kg a po ní následovaly další, zdokonalené a hlavně lehčí verze. Během několika let byly na těchto kánoích sjety všechny hlavní české řeky. Nicméně šlo o ojedinělé plavby.

Teprve v roce 1910 objednává z Kanady Josef Rössler Ořovský (jeho obsáhlý medailon byl zveřejněn v minulém čísle Kočky muzejní) šest kusů lehkých, moderních kánoí potažených plátnem, které se staly vzorem pro

četné výrobce u nás a zahájily tím slavnou éru vodáctví. Na těchto kánoích členové Č.Y.K., vedeni Rösslerem Ořovským, absolvovali pravidelné organizované vodácké sjezdy našich řek, řádně popisované do staničních knih i propagované v tehdejší tisku. Jejich romantické plavby, první nadšené závody a náhle dostupné kánoe domácí výroby inspirovaly další budoucí vodáky, kterými se během relativně krátké doby zaplnily české a moravské řeky.

A kdy došlo na Sázavu?

Samozřejmě hned v samotných počátcích. Díky našemu projektu digitalizace kronik jsme v muzeu získali přístup i do těchto staničních knih, a ve staniční knize Libřice objevili zápis s krásnou ilustrací za dne 18. až 29. května 1910, nazvaný **III. výlet Č.Y.K. - v canoěs z Jílového po Sázavě do Vltavy.**

28/V.

Došla canoěs dráhou do Jílového, byla vyložena pány Komárkem a Šubrtem. Na to šli p. Komárka, Šubrt a Rössler v hostinci „U Malířů“ na Zampachu a bavili se výtečně v dámské společnosti do 12 h noční.

29/V.

V 5 h ráno vyčistili jsme lodě a dali na vodu. Před 8 h poslali jsme 4 dámy s čepicí a kabáty Č.Y.K. na nádraží, když k překvapení panů Carmine, Stutziga a Hanzy byli tito dámskou deputací přivítáni.

Ráno v 9 h odjezd od Zampachu, jezem atd. Řada přejeť absolvována. Skvostné skalnaté a lesnaté říčiště Sázavy, četné přejeť a balvany v řece poskytovaly nádherný turistický prožitek. Před Pikovickým výchozem skal jsme se slunili a koupali. Pak sjezd Pikovickým jezem a dál do Libřic.

Plavba hned tří kánoí s romantickými názvy Comassagera, Winetou a Sokol byla krátká, avšak pro vodáky šlo o plavbu historickou, je-liž právě její účastníci odemkli pomyslným klíčem řeku Sázavu nekonečnému množství pozdějších následovníků a následovnic, až do dnešních dnů.

Michael Antony

Staniční knihy

V péči Českého Yacht Klubu se do dnešní doby dochovalo deset staničních knih a jedna v soukromém vlastnictví. Rössler Ořovský je zanechal v letech 1909 až 1931 na vybraných místech, kde se střetávali plavci, sportovci a vodáci – v Libřici, Štěchovicích, Davli, Žďákově, Orlíku a v Záhoří. A do staničních knih nejen zapisoval události spjaté s plavbami a akcemi Č.Y.K., ale své zápisy rovněž ilustroval.

Jeden z romantických campů Č.Y.K. na Sázavě vzniklých při dalších plavbách, rok 1914. Josef Rössler Ořovský stojí uprostřed fotografie.

Divoká Šárka vs. Posázaví

Pohled z pozemku paní Siglové přes chatu pana Horešovského na Žampach, rok 1948.

Nadpis možná trochu provokuje, ale tato dvě místa mají mnoho společného. Jsou tam divoká skalnatá údolí, příkré svahy a také mají bohatou historii. My se podíváme na historii jedné části obce Kamenný Přívoz, a to nejstarší části chatové osady, která nese název Bílov.

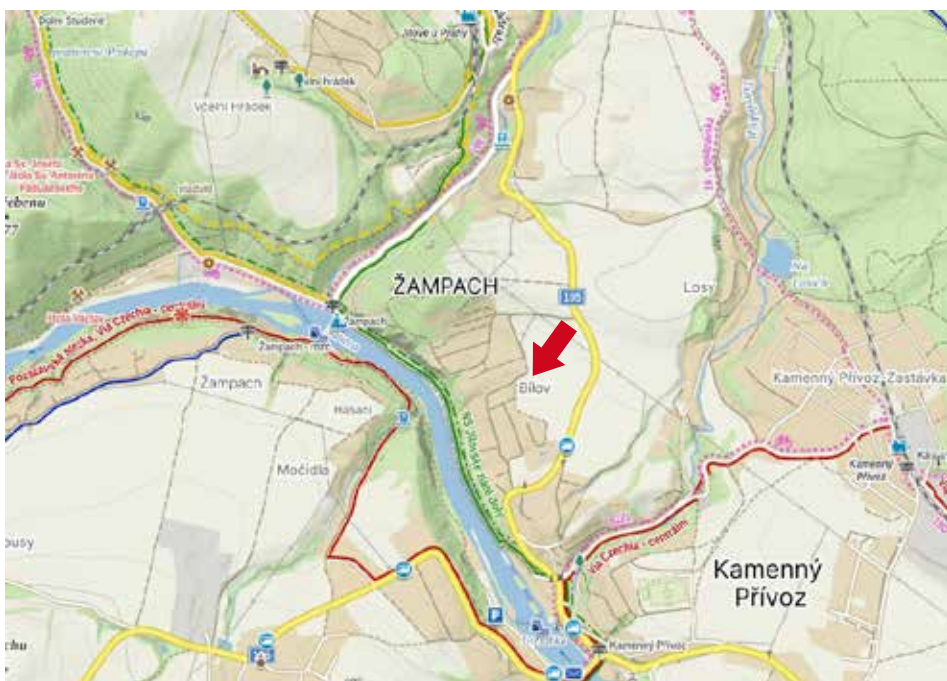
Když si tuto oblast přiblížíme, tak mezi obcí Kamenný Přívoz a papírnou u Žampachu se od Sázavy, respektive náhonu tekoucímu vedle Sázavy k papírně, zvedá zalesněný příkrý svah s neoplocenými chatami mezi stromy, který je protkáan cestičkami chatařů z Bílova. Ve svahu v lese bývala studánka. Pak se svah mírní a objevují se nejstarší chaty, které byly postaveny krátce po konci 2. světové války. A právě je a jejich zahrady bych Vám rád přiblížil.

Významný rozvoj pak nastává od roku 1959, kdy zde vzniká rozsáhlá chatová osada po rozparcelování dalších polí. Pamětníci vzpomínají, že na mnohých byly před rozparcelováním jahodové plantáže, kde se ještě nějakou chvíli k radosti dětí daly jahody mezi trávou najít.

Původně i v oblasti nejstarších chat byly

pole a louky z velké části patřící velkostatkáři z Kamenného Přívozu, panu Václavu Horovi. U něj v hotelu si pronajímali lidé z Prahy na léto byty. V hotelu takto bydleli i různí umělci a hrála se tam divadelní představení. Pana Horu napadlo, že letním hostům odprodá své louky na Bílově, aby si tam mohli na léto postavit rekreační chaty. Důvod prodeje se mi nepodařilo zjistit.

Své pozemky pan Hora nechal rozměřit na 6 parcel. Tři z nich nakonec zakoupil MUDr. Jaroslav Pilous z Vinohrad, po jedné parcele si koupili pan Josef Kumšta, paní Anna Vychnerová a Růžena Siglová z Břevnova. Dříve v roce 1947 byly prodány ještě tři pozemky na tyto navazující směrem po proudu, ty byly zakoupeny pro změnu od Bogdana Hájka z Jílového.

V roce 1947 od Antonína a Marie Kopřivových z Kamenného Přívozu koupil navazující pozemek také pan Václav Horešovský z pražského Břevnova. Tyto pozemky, na kterých vyrostlo sedm chat, mají zajímavé osudy.

Právě tou dobou se totiž v Divoké Šárce v Praze začalo řešit vyhlášení této oblasti jako přírodní rezervace (vyhlášena v roce 1964). Součástí oblasti byla pravděpodobně i chatová osada, která byla určena k likvidaci, neboť nezapadala do plánu ochrany této lokality. Slovo dalo slovo a chatky k likvidaci byly rozebrány, prodány a zamířily na čtyři parcely na Bílově. Jedna z nich tam stojí doposud. (Pokud máte jiné informace rád si je vyslechnu).

Blíže se podíváme na dva největší po-

Obchod Hores Fruit na Senovážném náměstí v Praze, 30. léta 20. stol.

zemky a příběhy, které se k nim vztahují. Prvním je pozemek pana doktora Pilouse (s chatou č. ev. 50). Tento lékař, jak již to bývalo zvykem, byl vášnivým ovocnářem. Proto si nechal navrhnout ovocný sad. Měl tam přes 60 odrůd, z toho nejvíce jabloní dále hrušně, slivoně a renklódy, třešně a višně, meruňky a dvě odrůdy broskvoní. Žádný ze stromů bohužel nedožil dnešního dne, zachovaly se jen plány sadu.

Mnoho odrůd jabloní, které měl MUDr. Pilous na své zahradě, je ale na našich zahrádkách k vidění stále, jako např. oblíbené Matčino, Zvonkové, Coxova reneta či Ontário. V původní zahradě byly ale i odrůdy, které jsou výrazně starší a málo pěstované jako Adalrlebenský kalvil, Doktor Karel Kramář, Schoolmaster či Krasovět. Také tam ale byly odrůdy, které úplně vymizely,

Jabloň odrůdy Coxova reneta, která byla a stále je velmi oblíbená pro svou lahodnou a harmonickou chuť.

a my dnes netušíme, co jsou zač, třeba odrůda Baron Volseley.

Z hrušní vysadil třeba odrůdu Prezident Masaryk, Boscovu lahvicí, Le Brunovu či Jean D'Arc. I zde najdeme odrůdy, u kterých zatím netuším, co jsou zač, třeba odrůda Hadula.

Třešně byly zastoupeny oblíbenou Kaštánkou a Karešovou. Z méně známých to byla odrůda Srdcovka královská. Višně se v kraji také hojně pěstovaly a v původní zahradě byla třeba odrůda Vackova či Uherka.

Jílovsko je kraj švestkový, a tak zde měl zastoupeny odrůdy pravých švestek jako Lützesachenská, Kouřimská, Černošická, Wangenheimova či Zimmerova a samozřejmě i Pravá švestka domácí. Také tam bylo několik renklód, a to Althanova, Bryská, Malvazinka či Zelená renklóda. Zajímavostí byla Katalónská ryngle neboli Katalánský špendlík, který je dnes velmi

Althanova renkloda je na Jílovsku v zahradách stále hojně pěstovaná.

vzácný a velmi obtížně se shání.

Druhou zahradou, kterou bych rád zmínil, je ta o trochu starší (s chatou č. ev. 49). Tu založil a vysadil obchodník s ovocem a zeleninou pan Václav Horešovský, majitel firmy Hores Fruit, která se zabývala importem a exportem ovoce z/do Itálie a Bulharska. Právě sem byla přenesena jedna z chat z Divoké Šárky, která nesla ve štítu jméno Hanka.

Pan Horešovský vysadil sad jako zásobní zahradu pro svoji firmu v roce 1947. Na pozemku ve svažitém terénu na skalním podloží byly ručně vytvořeny terásy a na nich byly vysazeny střídavě ovocné stromy a keře rybízu a angreštu nebo jahody. Aby sad prosperoval, vybudoval tam pan Horešovský zavlažovací systém napojený na vodu z řeky Sázavy.

V padesátých letech byla firma znárodněna, ale protože pozemek s chatou nepatřil firmě, tak zůstal v rodině jako rekreační objekt a sad stále zásoboval rodinu ovocem. Postupně, jak docházely síly, sekala se jen tráva a sad pustl.

Do dnešních dnů se v sadu zachovalo 40 stromů, převážně jableň a třešň z původního počtu 112 stromů. Jak již bylo řečeno, byl sad sázen jako polo-produkční. Nejvíce zastoupeny byly jableň, a to Matčino, Jonathán a Boskoopské červené. Zajímavostí byly odrůdy Charlamowski (Borovinka) a Peasgodovo,

Jabloň odrůdy Krasokvět, které se na Jílovsku moc nedaří.

které si trh žádal, a proto byly pěstovány. Kdysi to nebylo tak, že bylo v obchodě jen pět odrůd jako dnes. Býval široký výběr sezónních odrůd a každá odrůda měla jinou chuť a využití, pro kterou se pěstovala.

V sadu byly zastoupeny také slivoně, hlavně Pravá švestka domácí a Zelená renklóda, zajímavostí byla odrůda Papeží vejce. Dále tam byly zastoupeny třešně a višně celkem 16 stromy, a to odrůdy Karešova, Hedelfingerská a Kaštánka.

Pár stromů broskví a meruněk se našlo také, ale majitel neměl poznamenané odrůdy. Málo byly také zastoupeny hrušně. Ty měl vysazený jen čtyři stromy.

Jak je vidět, v každém kousku krásné posázavské krajiny jsou ukryty různé netušené příběhy.

Mapování odrůd probíhá již 7 let v rámci Okrašlovacího spolku v Jílovém u Prahy, a to ve spolupráci a podle metodiky Českého svazu ochránců přírody. Více na webu mapovani.jup.webnode.cz. Chcete-li se dozvědět více nebo jen zmiňované odrůdy ochutnat, nenechte si degustaci starých odrůd Jílovska 9. října 2025 v Regionálním muzeu v Jílovém rozhodně ujít.

*Vojtěch Ptáček
Fotografie autor a rodinný
archiv rodiny Stiborkovy*

Hrušň Lebrunova – Francouzská odrůda na Jílovsku občas pěstovaná.

Z deníku muzejní kočky Fifinky: Rekonstrukce začala!

Od té doby je v muzeu čilý ruch. V parku za zdí vyrostlo staveniště, všude se nosí nějaké věci, bzučí nářadí, sem tam zarachotí bagr. A to vám teda povím: pro kočku, co si potrpí na klidné podřimování v expozici trampingu, to není žádný med! Tak jsem se raději přestěhovala do knihovny. Tam je ticho, vůně papíru a hlavně gauč, což je ideální kombinace.

Nádvoří je teď pro návštěvníky uzavřené, ale nezapomejte! Všechny expozice zůstávají přístupné. Můžete si prohlédnout poklady v expozici ZLATA nebo naši novou rodinnou výstavu Pat a Mat — tam se ostatně občas chodím inspirovat, jak si

poradit s lidským chaosem.

Doufám, že rekonstrukce půjde hladce a za rok už si zase na nádvoří poležím na slunci. A konírna? Tam se bude tančit, zpívat, hrát divadlo... a já budu, jako vždy, všude u toho.

Mějte se krásně a přijďte mě pozdravit. Ale potichu, prosím. Stavební ruch už mi bohatě stačí.

Vaše Fifinka

Milí přátelé,
tak je to tady. Rekonstrukce opravdu začala. Už to není jen šuška po muzeu, ale realita. Dne 16. dubna byl slavnostně položen základní kámen. Já jsem u toho byla samozřejmě taky a kromě mě ještě paní ředitelka a zástupce zřizovatele, radní pro kulturu Mgr. Václav Švenda, nechyběl ani generální dodavatel stavby firma Status stavební s.r.o.

Borneo krásné i drsné

Ve čtvrtek 19. června se společně s cestovatelkou Sašou Ryvolovou vypravíme do malajské části třetího největšího ostrova světa – Bornea. Podnikneme treky pěšky i lodí do tropické džungle států Sarawak a Sabah, abychom spatřili divoké orangutany a zvláštní nosaté opice kahau, vousatá prasata i pestré zoborožce. Budeme spát v domorodých vesnicích s příslušníky obávaného kmene Dajaků v jejich „dlouhých domech“ a zúčastníme se velké folklorní slavnosti Gawai. Vydáme se na výpravu za největší kvetoucí rostlinou světa – raflesií. Domorodé stezky nás provedou pralesem plným divokých orchidejí, masožravých láčkovek a ohromující pestrostí zvířecí i ptačí říše. Nevynecháme ani obrovské jeskyně NP Niah a Mulu, kde hnízdí tisíce netopýřů a salang, z jejichž hnízd se vaří proslulá polévka! Ponoříme se i do hlubin moře na proslulém atolu národního parku Tunku Abdul Rahman a necháme se okouzlit životem na jeho korálových útesech. Na závěr si krátce prohlédneme i hlavní město Malajsie Kuala Lumpur.

Saša Ryvolová cestuje svým vlastním svérázným způsobem, při kterém nevyužívá služeb cestovních kanceláří.

Začátek přednášky je v 17:30.

Regionální muzeum v Jílovém u Prahy
Vás zve na přednášku

Saša Ryvolová

BORNEO KRÁSNÉ A DRSNÉ

Pěšky i lodí po domorodých stezkách džunglí, kmen Dajaků, obrovské jeskyně, korálové útesy, folklorní slavnosti a největší kvetoucí rostlina světa ...

čtvrtek 19. června 2025 od 17:30

Předprodej vstupenek na pokladně muzea | **KAPACITA OMEZENA**

Regionální muzeum
v Jílovém u Prahy

Více informací na www.muzeumjilove.cz

Střední Čechy
Česká republika

Vstupné
80 Kč

Trampský kreslený humor

Tak se jmenovala naše volně přístupná panelová výstava, nacházející se před dvěma lety na náměstí, v parku před muzeem. A protože humor je kořením života, okořeňme si ho malým výběrem z tehdejších vystavovaných vtipů.

Mates

Tom Zvěďělík

Kokeš

Kokeš

Ryšák

Lexo

Kavče

STŘEDOČESKÉ KULTURNÍ LÉTO

Yo Yo Band

Koncert zakončí kapela
The Teachers band

📍 Jílové u Prahy, náměstí před muzeem

📅 čtvrtek 31. 7. 2025 od 19:00

Oblíbené zábavné scénky

Zdeněk Izer

Vyndavací, zas tam dací

📍 Jílové u Prahy, sokolovna

📅 středa 24. 9. 2025 od 19:00

Předprodej vstupenek na pokladně muzea a na www.goout.net.

Vstupné 390 Kč

Regionální muzeum
v Jílovém u Prahy

Více in formací na [fb](https://www.facebook.com/muzeumjilove) nebo na
www.muzeumjilove.cz

Středočeský kraj

Střední Čechy
Český rozhlas
FM 100.7

GoOut